

Громадська думка про правотворення

Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів/

№ 8 (111) квітень 2016

ЗМІСТ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Закірова

Новації українського законодавства про страхування в оцінках експертного середовища. 3

О. Бусол

*Зарубіжний досвід проведення реформ з децентралізації у контексті фінансового регулювання місцевого самоврядування.....*9

О. Кривецький

*Перспективи гуманізації кримінальної юстиції.....*20

ІНФОРМАЦІЙНА КАРТИНА МІСЯЦЯ

А. Бергелський

*Основні тенденції висвітлення української тематики в іноземних ЗМІ.....*25

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА ПРОГНОЗИ

*Огляд валютного ринку.....*31

*Моніторинг законодавства.....*37

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА38

*Щиро вітаємо
з Воскресінням Христовим!
Нехай це величне свято наповнить серця
світлими почуттями надії і любові.
Бажаємо радості, здоров'я,
добробуту і благополуччя.*

з повагою колектив НЮБ НБУВ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Закірова, ст. наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук

Новації українського законодавства про страхування в оцінках експертного середовища

31 березня 2016 р. Верховна Рада України голосами 242 народних депутатів у першому читанні підтримала законопроект № 1797-1 «Про страхування». Чинний закон України «Про страхування» діє з 1996 р., і сьогодні, на думку авторів законопроекту, в Україні назріла необхідність прийняття нового закону, який регулював би сучасний страховий ринок України.

На початку 2015 р. практично водночас у Верховній Раді було зареєстровано два законопроекти нової редакції Закону «Про страхування». Перший (19 січня 2015 р.) № 1797 – від члена депутатської групи «Економічний розвиток» депутата А. Яценка. Другий (6 лютого 2015 р.) № 1797-1 – від групи депутатів парламенту з восьми осіб. Як зазначає «Урядовий кур'єр», обидва законопроекти мало чим відрізнялися один від одного. Але нові редакції мають не просто вдвічі більшу кількість розділів та статей, їх головна відмінність – зміна підходів до регулювання страхового сектору, яких вимагає сучасний стан економіки країни. Але 19 травня 2015 р. законопроект депутата А. Яценка був відкликаний автором, тож для розгляду парламентом залишився лише альтернативний проект.

Голова Комітету ВРУ з питань фінансової політики і банківської діяльності С. Рибалка зазначив, що законодавче поле в галузі страхування є надзвичайно застарілим, тому страховий ринок та споживачі страхових послуг чекають оновлений базовий закон вже не один рік. Ухвалення цього документа є необхідним з огляду виконання Україною Угоди про асоціацію з Євросоюзом.

На необхідності вдосконалення правового регулювання страхового ринку зауважував і президент Ліги страхових організацій України (ЛСОУ) О. Філонюк: «Потрібно чітко сформулювати правила гри у відносинах влади і бізнесу. Багато років страховому ринку та його розвитку не приділяли належної уваги. З 2010-го й досі немає програми розвитку страхової галузі як важливої складової макроекономіки нашої держави».

Один з ініціаторів законопроекту, член міжфракційного депутатського об'єднання «Депутатський контроль», народний депутат М. Поляков, доповідаючи на засіданні ВРУ про підготовлений документ, зазначив: «Кризовий стан української економіки... також проявився негативними тенденціями у страховій сфері. Про це свідчить загальне зниження вартості активів сектору, зменшення їх ліквідності... Витрати на забезпечення виконання страховиками страхових зобов'язань також істотно зросли у зв'язку із значною девальвацією національної валюти. Такі фактори істотно підвищили ризики здійснення компаніями страхової діяльності».

Ситуацію на ринку страхових послуг України у 2015 р. детально характеризують відомості, наведені українським діловим щоденним виданням «Капітал» на підставі інформаційного повідомлення Нацкомфінпослуг.

Кількість страхових компаній (СК) у 2015 р. скоротилося на 5 % (21 компанія) до 361. З них 49 компаній здійснювали страхування життя, і 312 компаній – інші види страхування. За 2015 р. з реєстру виключено 30 страховиків і включено дев'ять. Загальний обсяг активів страхових компаній у 2015 р. скоротився на 13,6 % до 60,7 млрд грн, у тому числі ризикових страховиків – на 10,4 млрд грн до 50,5 млрд грн, а лайфових – збільшилися на 0,87 млрд грн до 10,1 млрд грн.

Обсяг сформованих страхових резервів у 2015 р. збільшився на 16,6 % до 18,46 млрд грн, у тому числі лайфових СК – на 30 % до 6,8 млрд грн. Страхові платежі за результатами року зросли на 13,4 % до 30,3 млрд грн, у тому числі лайфових СК – на 1,2 % до 2,1 млрд грн, ризикових – на 14,5 % до 28,1 млрд грн.

Обсяг страхових виплат у 2015 р. збільшився на 60 % до 8 млрд грн. При цьому лайфові СК збільшили виплати на 4 % до 0,48 млрд грн, а ризикові – на 57,7 % до 7,6 млрд грн.

Законопроект № 1797-1 «Про страхування» має створити загальні правові засади здійснення страхування і перестрахування, проведення посередницької діяльності, особливості державного регулювання й нагляду.

У пояснювальній записці вказано, що законопроект спрямований на підвищення рівня захисту прав споживачів страхових послуг і зумовлений необхідністю змін у нормативно-правовій базі, пов'язаний зі вступом України до СОТ, адаптацією законодавства України у сфері страхування до законодавства ЄС, удосконаленням моніторингу діяльності страховиків та посиленням контролю за дотриманням страховиками вимог щодо забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості, державним регулюванням у сфері страхового посередництва, запровадженням європейських стандартів щодо класифікації ризиків у страхуванні, удосконаленням порядку ліцензування страховиків, підвищенням вимог до формування регулятивного капіталу, запровадженням міжнародних норм корпоративного управління та пруденційного нагляду, підвищенням захисту страхувальників, розвитком довгострокового страхування життя.

Згідно з новим законопроектом страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних товариств, а також одержали ліцензію на здійснення страхової діяльності. Як зазначає видання «Закон і бізнес», підприємства, установи та організації не можуть стати страховиками шляхом внесення змін до установчих документів, якщо вони попередньо провадили інші види діяльності, навіть у разі виконання положень нового закону про страхування.

Обов'язковою умовою провадження страхової діяльності є наявність ліцензії, виданої уповноваженим органом на окремий клас страхування або об'єднання ризиків класів страхування. Згідно з цим документом страховик може здійснювати страхову діяльність та діяльність іншу, ніж страхову з

урахуванням положень цього документа. До страхової діяльності належать страхові операції та операції, безпосередньо пов'язані зі страхуванням.

За ст. 6 законопроекту страхування поділяється на класи страхування за двома групами: класи страхування інші, ніж страхування життя і класи страхування життя. Кожна група представлена певною кількістю класів відповідно до напряму діяльності.

До першої групи включено 20 класів страхування та ризиків страхування: від нещасного випадку, від хвороби, страхування наземних транспортних засобів (інших, ніж залізничний рухомий склад), страхування залізничного рухомого складу, повітряного транспорту, водного транспорту, вантажу (включаючи товари, багаж та інший вантаж), майна від пожежі і природних явищ, страхування від іншої шкоди, страхування відповідальності пов'язаної з використанням наземного транспортного засобу, обладнаного двигуном, інших наземних транспортних засобів; страхування відповідальності, пов'язаної з використанням авіаційного транспорту; відповідальності, пов'язаної з використанням водного транспорту (морських, озерних, річкових, водоканальних суден); загальної відповідальності; страхування кредиту; поруки; інших фінансових збитків; юридичних витрат; надання допомоги (асистанс); страхування сільськогосподарської продукції; цивільної відповідальності оператора ядерної установки.

Друга група включає: страхування життя інше, ніж інвестиційне; страхування на випадок дожиття до події, передбаченої договором страхування; інвестиційне страхування життя, постійне страхування здоров'я і страхування додаткової пенсії.

Активним учасником робочої групи при Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, з приводу підготовки проекту Закону України «Про страхування» виступила Ліга страхових організацій України. ЛСОУ відмічає, що в новому законі будуть установлені вимоги платоспроможності, які враховують якість активів страховика, його системи управління й розкриття інформації. Також будуть визначені умови доступу до діяльності на території України страховиками нерезидентами, правовий статус актуаріїв, аудиторів у сфері страхування. Це об'єднання учасників ринку страхових послуг України вже підготувало свої зауваження та пропозиції до другого читання та погодило їх з учасниками ринку та Нацкомфінпослуг.

На думку заступника голови Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності, народного депутата від фракції «Об'єднання Самопоміч» О. Лаврика, новий закон має повернути довіру громадян до страхових компаній і буде спонукати їх користуватися послугами страхових компаній. Він розцінив прийняття закону як «крок до інтеграції українського фінансового сектору у світові ринки капіталу, забезпечення розвитку його інфраструктури та приведення регулювання фінансового сектору у відповідність до європейських практик».

На особливості нового законопроекту звертає увагу і президент асоціації «Страховий бізнес» Л. Білошицька. За її словами, структура та його підходи відмінні від чинного Закону «Про страхування» і його ухвалення

необхідне для імплементації європейського законодавства. Новий закон «здійснює перехід від видів страхування до класів страхування й інший порядок ліцензування. У ньому конкретно розписано порядок розрахунку та формування всіх видів резервних фондів, введено поняття показників, які пов'язані з платоспроможністю і розраховуються відповідно до європейських стандартів. Вводиться поняття мінімального регуляторного капіталу (цього немає в чинному законі). Основні новації в нормах нового закону дадуть змогу підвищити рівень капіталізації страховиків і гарантоване виконання ними зобов'язань».

Натомість попри всі позитивні оцінки та розуміння необхідності вдосконалення правового поля України у сфері страхової діяльності, законопроект викликав і суттєву критику з боку фахівців, експертів і законодавців.

Як прогресивний, порівняно з діючою сьогодні на ринку страхових послуг нормативно-правовою базою, розцінив новий законопроект юрист, заступник керівника ГО «Публічний аудит» А. Вігірінський. Разом з тим, на думку правника, ряд його положень, не сприятимуть розвитку вільних ринкових відносин у цій сфері. Зокрема, у деяких аспектах документ демонструє надмірні бюрократизм та формалізованість, ставлячи страховика у залежність від суб'єктивної волі регулятора. В інших випадках нерегульованість та бланкетність норм створює корупціогенні передумови для посадових осіб органу регулювання.

Більш критично оцінив новий законопроект голова Наглядової ради Страхової компанії «ВУСО» О. Шойхеденко. Він вважає, що пропонується закон «не зобов'язує страховиків покращувати сервіс, не захищає клієнтів і не вводить додаткових механізмів контролю якості послуг». Замість цього, за його словами, документ змушує страхові компанії виконувати безліч чисто формальних вимог державних органів, які можуть додатково стати корупційними складовими. Наприклад, – наголошує експерт, – хто має вирішувати розмір штрафної санкції, яку за законом встановлено у діапазоні від 1000 до 10 000 неоподатковуваних мінімумів? Або чому нову ліцензію страховика, який щоквартально здає звітність, уповноважений орган, що практично все знає про СК, видає протягом 90 днів? О. Шойхеденко звертає увагу на те, що в законі «повністю відсутній механізм притягнення до відповідальності посадових осіб уповноваженого органу за помилкові і неправомірні рішення».

«Урядовий кур'єр» також наводить застереження експертів про те, що в законопроекті № -1 багато невідповідностей. У ньому, зокрема, відсутні зміни до Кримінального кодексу України щодо внесення статті про страхове шахрайство та встановлення відповідальності за нього.

Бурхливі дискусії в середовищі експертів та фахівців викликає стаття законопроекту про обов'язкове членство в саморегульованій організації учасників ринку (СРО). Зауваження з приводу цієї норми висловив президент Української федерації убезпечення, перший віце-президент АТ «СК «АХА Страхування» А. Перетяжко. «Норму про СРО у страховій та в актуарній діяльності треба вилучати. 400 компаній мають ліцензії на страхування в

Україні та тільки 100 займаються реальним страхуванням. Необхідно очистити ринок і тільки після цього повертатися до цього питання. Це можливо буде через 3–4 роки», – вважає фахівець.

З такою думкою погоджуються і в Асоціації «Страховий бізнес»: «На ринку має бути єдине об'єднання страховиків із певними повноваженнями. Те, що в законопроекті передбачено стосовно СРО, формально. Наші керівники і влада ще не готові віддати ринку частину реальних повноважень. А без них СРО не потрібна».

Натомість у ЛСОУ вважають, що питання про скасування цієї норми ставити зарано. Вони наголошують, що норма законопроекту щодо участі страховиків у СРО як обов'язкової умови здійснення страхової діяльності на території України набирає чинності з моменту набуття об'єднанням страховиків відповідного статусу. «Тобто, процедура реєстрації такого СРО може зайняти до трьох років і потребуватиме нового обговорення, адже законодавчо для її створення необхідна підтримка 50+1% учасників ринку, зареєстрованих у Держреєстрі страховиків», – зазначає президент ЛСОУ О. Філонюк.

Суттєвим недоліком законопроекту президент Асоціації «Страховий бізнес» Л. Білошицька вважає важко прописаний розділ розрахунку показників платоспроможності. Експерта непокоїть і брак аналітики щодо того, як норми міжнародних стандартів платоспроможності Solvency I та Solvency II¹, які планується запровадити в Україні, спрацювали у Європі. На невідповідність окремих норм українського законопроекту директивам Solvency II щодо структури і формули платоспроможного капіталу, а також регламентації інвестицій звертає увагу і юрист А. Вігірінський.

Ще одну важливу ваду проекту закону відмічає директор Федерації страхових посередників України С. Іншаков. Він акцентує увагу на тому, що до другого читання до тексту законопроекту потрібно обов'язково повернути відмінності між брокерами та страховими агентами, які зараз відсутні.

Певні зауваження до проекту закону має і частина народних депутатів. Саме це зумовило негативне голосування за документ деяких фракцій. Зокрема, парламентська фракція «Батьківщина» не підтримала проект Закону «Про страхування», бо вважає, що цей документ, хоч і є вельми актуальним,

¹ Чинне страхове законодавство Європейського Союзу щодо платоспроможності страхових компаній складається з низки директив і впроваджувальних заходів, які стосуються страхування життя, страхування, не пов'язаного із страхуванням життя, страхуванням автотранспорту, перестраховуванням, кредитоспроможності, обліку, електронної торгівлі, страхових груп, страхового посередництва та ліквідації, що мають загальну назву Solvency I. Проте, як аналізують європейські інституції, Директиви про платоспроможність I (Solvency I) страждають від низки недоліків. Запроваджена ними система має ретроспективний, а не перспективний характер. Вона не вимагає від керівництва страхових компаній і органів нагляду за страховою діяльністю аналізувати позицію кожного страховика з точки зору ризиків. Вона не враховує низку важливих ризиків, таких як ризик управління активами/ пасивами, кредитний ризик або ринковий ризик. Система не узгоджує найбільш важливий елемент балансу страховика, тобто технічні аспекти, і тому не дозволяє порівнювати фінансове становище страхових компаній різних держав-членів.

Для усунення зазначених недоліків Європейська комісія після 2005 р. розробила нову нормативну базу нагляду за страховою діяльністю – Solvency II. Директиви про платоспроможність II містять принципово нову концепцію регулювання діяльності страхових організацій, засновану на принципах пруденційності й обліку ризиків, які притаманні фінансовій установі у процесі діяльності. Такий підхід до оцінки платоспроможності страхових організацій має суттєві відмінності від чинних у законодавстві України вимог до платоспроможності страхових компаній щодо урахування лише показників страхових премій і виплат при розрахунку нормативів платоспроможності.

утім, він не відображає усі складові процесу страхування, тож його треба суттєво доопрацювати. «Ми вважаємо цей законопроект нефаховим і неприйнятним... Він виписаний з однієї умови – максимально передати функції одному уповноваженому органу, а не розвинути конкурентне середовище страховиків. Є чимало зауважень у частині ліцензування і резервування, процедурі роботи актуаріїв», – зазначила депутат О. Кужель.

Позицію Комітету з питань європейської інтеграції і фракції «Народний фронт» про необхідність доопрацювання документа під час голосування висловив народний депутат О. Семерак. «Цей законопроект не відповідає стандартам і нашим зобов'язанням згідно імплементації директив». Як наголосив парламентар, це стосується реєстрації і скасування реєстрації, самоврядних організацій і страховиків, їхніх повноважень.

Компромісну точку зору щодо законопроекту зайняла фракція «Самопоміч». Голова фракції О. Березюк наголосив на необхідності ліквідації існуючих у проекті закону серйозних корупціогенних складових під час доопрацювання документа після першого читання. Він підкреслив, що якщо ці фактори до другого читання не будуть скасовані, цей дуже потрібний закон для розвитку нашого суспільства і якості життя людей буде неможливо прийняти в другому читанні.

Отже, в Україні зроблено черговий крок на довгому та нелегкому шляху реформування страхового ринку. Цей крок викликав широку дискусію у колі експертів, фахівців і законодавців. Утім, попри всі розбіжності в оцінці якості самого законопроекту, усі без винятку зацікавлені сторони розуміють необхідність змін у сфері страхування в умовах підвищення рівня страхових послуг та адаптації нормативно-правової бази України до законодавства ЄС. А відтак, практичне досягнення ситуації, за якої страхування та його інвестиційна складова стануть важливим фактором стимулювання розвитку української економіки, можливе лише за рахунок наполегливої сумісної праці і регуляторів, і суб'єктів страхового ринку (*Статтю підготовлено з використанням інформації таких джерел: <http://rada.gov.ua>, <http://www.rada.gov.ua/print/127511.html>, <http://dt.ua/ECONOMICS>, <http://rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/6159.html>, <http://www.ufin.com.ua>, http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53904, <http://tavrijci.org/>, http://zib.com.ua/ua/122692-v_ukraini_hochut_zaminiti_zakon_pro_strahuvannya_-_proekt_pr.html, <http://business.vesti-ukr.com>, <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/vimogi-do-strahovikiv-stanut-zhorstkishimi/>, <http://voxukraine.org>, <http://samopomich.ua>, <http://uainsur.com/>, <http://ua.112.ua/polityka/>)*

Зарубіжний досвід проведення реформ з децентралізації у контексті фінансового регулювання місцевого самоврядування

В Європейській хартії місцевого самоврядування воно визначено як «право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ».

Конституція України визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади «самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» (ст. 140).

З іншого боку, оскільки зазначений міжнародний документ ратифіковано і він став, відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України, частиною національного законодавства, у нашій державі існує принцип «негативного» регулювання повноважень органів місцевого самоврядування, визначений цією Хартією. Як вважають О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко, О. Курінний, А. Школик, Н. Топпервін, норми національного законодавства України вступають у суперечність із вказаним положенням Хартії стосовно передбаченого Конституцією України «позитивного» («спеціально-дозвільного») принципу діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Фактично положення національного законодавства України забороняють органам місцевого самоврядування вирішувати питання, повноваження на вирішення яких прямо не передбачено законом. Більше того, з наведених конституційних положень чітко випливає, що спосіб здійснення всіх повноважень органів місцевого самоврядування має бути визначений саме на рівні закону. Такі приписи нівелюють цінність локального підходу до правового регулювання статусу органів місцевого самоврядування та локальної правотворчості загалом, фактично позбавляючи його предмета правового регулювання. Вказаний підхід також зводить нанівець ініціативу органів місцевого самоврядування щодо забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади. Разом з тим однією з вимог Європейської хартії місцевого самоврядування є можливість пристосувати здійснення повноважень органами місцевого самоврядування до місцевих особливостей та потреб, адже саме в цьому і полягає цінність місцевого самоврядування.

Очевидно, що повністю відмовитись від спеціально дозвільного принципу діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування нині видається неможливим, бо при здійсненні делегованих повноважень органи місцевого самоврядування виступають передусім як представники держави.

Так чи інакше, під час проведення адміністративної реформи в Україні необхідно чітко визначити спосіб конституційно-правового регулювання повноважень органів місцевого самоврядування, обравши «позитивний» чи «негативний» способи або ж певне їх поєднання. Тому, а також з

урахуванням особливостей правосвідомості українського суспільства і службовців публічної адміністрації, з огляду на передбачену нормами Хартії можливість адаптувати її положення до місцевої специфіки, доцільним видається зберегти в Україні спеціально-дозвільний принцип діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування для здійснення делегованих державою повноважень, а для реалізації власних (самоврядних) завдань та повноважень – застосовувати загальнодозвільний принцип.

Зарубіжний досвід переконує, що однією з фундаментальних умов ефективного функціонування місцевого самоврядування є як повноцінне ресурсне забезпечення, так і достатність – гарантія самостійності та незалежності. Наявність фінансово-економічної бази дає змогу органам місцевого самоврядування вирішувати найважливіше завдання – задоволення життєво важливих потреб населення відповідної місцевості. Саме тому в ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування прямо передбачено право органів місцевого самоврядування на власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень.

Невід’ємною складовою реформування системи територіальної організації влади та системи місцевого самоврядування є кардинальне зміцнення матеріальної та фінансової бази місцевого самоврядування та вдосконалення ресурсного забезпечення місцевого і регіонального розвитку.

У різних державах доходи місцевих бюджетів формуються по-різному, проте можна виокремити чотири основних джерела наповнення дохідної частини місцевих бюджетів: податки, неподаткові надходження, субсидії та дотації з центрального бюджету, а також позики (кредити).

Етапами реформування системи фінансового забезпечення в Україні є: перший – прийняття змін та доповнень до Бюджетного кодексу; другий – перехід від принципу щорічного встановлення нормативів бюджетної забезпеченості повноважень місцевою самоврядування (по видатках, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів) до принципу формування місцевих бюджетів на базі законодавчо встановлених державних соціальних гарантій щодо надання соціальних (громадських) послуг населенню.

За бюджетним забезпеченням на душу населення Україна посідає одне з останніх місць на континенті. Так, рівень бюджетного забезпечення місцевого самоврядування (у євро на душу населення на рік) стає у Швеції – 2500, у Чехії та Польщі – близько 1600, в Україні – більше 100. Причому, коли в Києві ця цифра сягає майже 400 євро, то, наприклад, в обласних центрах – 10–50 євро, а в районах ледве дотягує до 10 євро.

Відомо, що всі країни за формою державного устрою поділяються на федеративні й унітарні. Від цього залежить бюджетний устрій, побудова фінансової системи, фінансова діяльність місцевого самоврядування. Місцеві бюджетно-фінансові системи утворюють нижній рівень (як правило, третій – у країнах з федеративним державним устроєм і другий – в унітарних країнах) організаційної системи економічних відносин, які складаються на рівні всієї держави. Вони існують у «прив’язці» до територій адміністративних одиниць, які переважно мають органи самоврядування. У

Великобританії такі системи є в округах, графствах і містах; у Німеччині – у громадах і містах; у Франції – у департаментах і комунах; в Японії – у префектурах, районах, містах; у Бельгії та Італії – у провінціях, комунах; у США – у графствах, муніципалітетах, тауншипах (township), спеціальних округах тощо.

Найважливішим джерелом доходів місцевих бюджетів у більшості європейських держав є податки. Рівень доходів від податків значно коливається. В Італії, Ірландії і Нідерландах він найнижчий і становить менше 10 % від доходів місцевих бюджетів. У свою чергу, у Бельгії, Німеччині, Франції, Данії, Великобританії доходи від місцевих податків перевищують 20 % бюджетних доходів. У Франції і Данії ця стаття доходів перевищує 40 %. У Японії налічується близько 30 місцевих податків, в Італії – більше 30, у Франції – більше 50, у Бельгії – близько 100, а в Англії їх лише два.

В Україні згідно з законодавством близько 20 місцевих податків і зборів, найвагомішим серед яких є комунальний податок, питома вага якого в окремих регіонах становить майже 50 % від загальної суми надходжень до місцевого бюджету. Менш значну роль у місцевих бюджетах відіграють неподаткові доходи. До них належать доходи від власності, що належить органам місцевого управління, від комунальних послуг, комерційної діяльності, продажу нерухомості, штрафів, грошових зборів. До важливих джерел фінансування місцевих бюджетів також належать державні субсидії і дотації. Вони забезпечують значну частину доходів місцевих бюджетів.

Цікавим уявляється досвід у сфері наповнення місцевих бюджетів таких унітарних країн, як Литва і Польща, трансформація моделі управління регіонами в яких позитивно зарекомендувала себе.

Однією з головних цілей реформи місцевих фінансів у Литві в 2001 р. було вдосконалення розмежування місцевої і державної відповідальності. Для досягнення цього функції органів влади на місцях були поділені на три категорії: незалежні від держави; частково незалежні; повністю незалежні. Держава має прямий і прозорий сенс у збиранні прибуткового податку і це має покращити його ефективність. Що ж до структури доходів місцевих бюджетів Литви, то податок на нерухомість становить 5,8 % загальної суми надходжень, державне мито – 1,8 %, земельна рента – 1,4 %, податок на землю – 0,6 %, плата за розміщення на ринку – 0,2 %, податок на майно, спадщину, подарунки – 0,1 %. У новій системі державний бюджет забирає до 35 % прибуткового податку з громадян у кожному місті, додатково – до 30 %, взятих до фонду обов'язкового медичного страхування.

Основою покращення здійснення місцевого бюджетного процесу Литви є такі положення: чіткий розподіл функцій між державою та органами управління на місцях та відповідне чітке закріплення за ними фінансових коштів; акцент на державні дотації, переважна більшість їх у структурі місцевих бюджетів; значна частка податку на нерухомість у доходах місцевих бюджетів.

У Польщі місцеве самоврядування реалізується на трьох рівнях адміністративно-територіального устрою: гміни (урбанізовані,

сільськогосподарські, комбіновані); повіти; воєводства. Паралельно на рівні воєводств існує державна адміністрація, очолювана воєводою, якого призначає центральний уряд. Завдання місцевого самоврядування та державних адміністрацій розмежовані, підпорядкування між органами місцевого самоврядування та органами державного управління відсутнє. Бюджет місцевості значно менший за бюджет регіону. Важливою складовою муніципального доходу є сумісний дохід за податками. Досвід міжбюджетних відносин у Польщі показує, що відносини між бюджетами різних рівнів державного управління спрямовані від державного бюджету до бюджетів різних рівнів місцевого самоврядування. Предметом таких відносин є фінансування з державного бюджету витрат через надання цільових субсидій на здійснення органами місцевого самоврядування агентських функцій у сфері освіти, охорони здоров'я та культури. Характерною особливістю доходів повітів і воєводств є те, що всі одиниці таких рівнів, крім найбагатших, отримують спеціальний трансферт.

Регіональний розвиток у Польщі набув матеріального та фінансового змісту, зокрема через те, що було чітко розподілено доходи кожного рівня управління. Вагома частка в доходах місцевих бюджетів припадає на податок на власність.

Кожен рівень бюджетної системи має свою частку в загальнодержавних податках.

Як відомо, податки на власність відповідають засадам справедливого оподаткування : володіння землею, нерухомістю, транспортними засобами є ознакою певного рівня доходів, і оподаткування об'єктів не суперечить вимозі врахування платоспроможності платників. Саме на місцевому рівні легше обліковувати, оцінювати і стежити за змінами бази оподаткування. Податок на майно громадян є виправданим за значної диференціації доходів населення. Іншим податком, перспективним з точки зору наповнення місцевих бюджетів, є плата за землю та збір за інші природні ресурси. Його пропонується перевести до розряду місцевих. Обґрунтуванням такої позиції є той факт, що розмір платежів за ресурси має сприяти раціональному використанню, зацікавленню органів місцевого самоврядування у відновленні ресурсів, контролю за їх використанням.

Наступною важливою сферою управлінської діяльності місцевої влади є володіння комунальною власністю та її використання. Практика організації комунального господарства базується на трьох аспектах: правовому; організаційному; економічному. Правовий аспект у всіх державах включає комунальні закони, згідно з якими органи комунального управління мають бути обрані демократичним шляхом. Ці органи повинні узгоджувати економічні інтереси міського господарства, охорони управління та мешканців міст. Досягти оптимального результату не завжди вдається, спираючись лише на компетентність та можливості муніципальних структур. Тому муніципалітет залучає недержавні структури для підвищення ефективності функціонування комунального господарства. Так, останнім часом у комунальному господарстві Франції, Англії та інших країн збільшується частка приватних підприємств, які діють у сферах

комунального господарства міст. Але за таких обставин за міськими органами управління зберігається контролююча функція.

При залученні приватного сектору до сфери міського благоустрою (озеленення, організація вуличного освітлення, очищення вулиць) діє принцип конкурентності, який у кінцевому результаті підвищує ефективність роботи комунальних підприємств. У такій ситуації виграє і місто, і його мешканці. Високу частку підприємств, які функціонують у сфері комунального господарства, має Польща. Найбільш поширені там приватні підприємства, які відповідають за розподіл газу (100 %), мережу міських шляхів (85 %), очищення міста (55 %).

У Сполучених Штатах Америки найбільшу частку приватного капіталу мають підприємства, що займаються збиранням сміття, організацією вуличного освітлення, електропостачанням.

У Великобританії, згідно з законодавством, на торгах комунальними послугами повинні були забезпечуватись такі їх види: садово-паркові та сміттєзбиральні роботи, експлуатація транспортних засобів, управління спортом і відпочинком. На таких торгах виграють переважно муніципальні органи. Але останнім часом приватизація комунальних послуг у Великобританії поширилася на такі традиційні муніципальні сфери, як: водопостачання, розподіл газу, телекомунікаційні мережі, регулювання енергопостачання.

Важливим джерелом фінансування місцевих бюджетів більшості країн є державні субсидії і дотації. Наприклад, в Італії за рахунок перерозподілу коштів з державного бюджету комуни отримують близько 80 % своїх доходів. У Нідерландах місцеві бюджети на 80 % формуються за рахунок державних трансфертів. У Бельгії та Великобританії на державні субсидії припадає близько 60 % бюджетних доходів, у Німеччині і Данії – близько 45 %, в Японії – 40 %, у Франції – більше 30 %, у США – 25 %.

Можна виділити кілька причин, через які органи місцевого самоврядування одержують державні субсидії: визнання певного сектору загальнонаціональним і відповідно допомога органам місцевого самоврядування у наданні послуг; зменшення тиску місцевого оподаткування шляхом передачі частини доходів національного бюджету на місця; вирівнювання ресурсів територій, шляхом виділення субсидій з урахуванням місцевої податкової бази окремих місцевих утворень.

Субсидії можуть виділятися на конкретний сектор для відшкодування узгодженої частки витрат, причому іноді встановлюється раніше оговорена межа фінансових коштів. Існує й інша схема, коли субсидія на комунальні послуги виділяється у вигляді «загальної субсидії». У таких випадках зазвичай використовується спеціальна формула, за якою розраховуються потрібні затрати, в основі якої лежать такі показники, як кількість і щільність населення, а також набір специфічних чинників типу довжини дороги, кількості дітей шкільного віку, кількість сімей тощо. У формулі можуть бути враховані також рівні витрат за минулі періоди часу та наявні податкові ресурси. Такі формули, як правило, надзвичайно складні, і центральні та місцеві органи влади ведуть щодо них тривалі переговори.

Цільові субсидії характерні для багатьох країн. Вони виділяються під чітко визначені проекти і програми, тому власна ініціатива місцевої влади у таких випадках досить обмежена. Крім того, треба мати на увазі, що використання субвенцій контролюється урядом. Отже, цільові субсидії хоча і дозволяють місцевим органам розв'язувати фінансові проблеми, та водночас значно обмежують їхню свободу. Місцеві органи самоврядування, які бажають зберегти свою самостійність і позбавитися від фінансової залежності державних органів, використовують субсидії загального призначення, або дотації. Такі субсидії надаються в основному для покриття дефіциту місцевого бюджету. Їх використання менш обмежується. Подібна система переважає у Великобританії та Франції, поширена в Бельгії, Німеччині, Нідерландах, Скандинавських країнах.

Однією з форм державного трансферту на користь муніципальних органів є перерозподіл податкових надходжень. У країнах з федеральним устроєм, наприклад Австрії та Німеччині, між центральним урядом і органами місцевого самоврядування існує домовленість про те, що останні одержують визначену частку податків. Подібні угоди зазвичай укладаються терміном від трьох до п'яти років для того, щоб у органів місцевого самоврядування був порівняно надійний дохід протягом обумовленого терміну. Однак останнім часом цей принцип частіше ставиться під сумнів у зв'язку з тим, що в роки економічного спаду надходження від податків на господарюючі суб'єкти можуть суттєво знижуватися. Тим не менше, в умовах стабільного економічного розвитку принцип розподілу податків дає відповідну впевненість у майбутніх доходах, ніж урядові субсидії.

Ще одним джерелом місцевих доходів є запозичення. Традиційно їхня роль була значно обмежена, але у 80-ті роки відбувається інтенсивне зростання різноманітних запозичень, які здійснюються місцевою владою. Найбільш поширеною формою довготривалих запозичень є заставні листи й муніципальні облігаційні позики. Основна форма короткострокових запозичень – бони. Процентна ставка по запозиченнях устанавлюється місцевою владою з урахуванням рівня проценту на ринку запозичених капіталів у момент випуску, строку запозичення, а також стану фінансів місцевої адміністрації.

Отже, вчені розставляють акценти щодо проведення децентралізації в зарубіжних державах та вказують на наявність певних проблем у вирішенні питання щодо організації фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні.

Так, децентралізаційні процеси в різних країнах мають як переваги, так і недоліки. Серед основних переваг децентралізації варто відмітити такі: створення передумов для успішного розвитку громадянського суспільства; отримання мешканцями територіальних громад практичного досвіду участі в демократичних змінах; більш ефективний розподіл бюджетних ресурсів з метою вирішення нагальних потреб територіальної громади; створення сприятливих умов для розвитку місцевого господарства; сприяння розвитку економіки регіону і стратегічному плануванню; забезпечення прозорості і гласності прийняття рішень на місцях, підвищення якості надання послуг та

їх максимальне наближення до споживачів; підвищення відповідальності місцевих органів за результати своєї діяльності.

Однак, поряд з позитивними аспектами децентралізації, існують і певні недоліки, до яких відносять: ускладнення спроможності впливати на макроекономічну ситуацію на державному рівні; зниження скоординованості виконання делегованих повноважень; гальмування реалізації державних програм на фоні надання більшого значення місцевим політичним пріоритетам; намагання центральними органами влади уникнути відповідальності за надання державних послуг населенню; самоусунення центральних урядів від вирішення нагальних питань; неузгодженість делегованих повноважень і обов'язків із ресурсами для їх виконання.

Аналіз зарубіжної системи фінансового забезпечення органів місцевого управління та порівняння її із вітчизняною практикою дає змогу виділити певні проблеми в організації фінансового забезпечення органів місцевого управління в Україні, а саме:

- недосконалий механізм міжбюджетних відносин та централізований підхід до формування місцевих бюджетів, як результат – делеговані повноваження не забезпечені в повному обсязі належними фінансовими ресурсами;

- місцеві податки і збори в Україні не відіграють помітної ролі в забезпеченні фінансовими ресурсами органів місцевого управління;

- відсутність налагодженої національної системи комунальних фінансово-кредитних установ.

Порівнюючи зарубіжний (Данія, Німеччина, Франція) та вітчизняний досвід фінансового забезпечення місцевих бюджетів, фахівці зауважують, що надання органам місцевого управління відповідальності за збільшення своїх власних доходів є складним і тривалим процесом.

Однією з найважливіших проблем, що наявна в Західній Європі, останнім часом є децентралізація, в основі якої лежить популярний принцип субсидіарності. Цей принцип активно пропагує Європейський Союз. У найпростішому вигляді субсидіарність – це принцип, згідно з яким кожен рівень управління несе певну відповідальність. Так, якщо певну роботу можуть ефективно виконувати на нижчих рівнях, то їм і треба доручати її виконання.

Реалізація принципу субсидіарності в Україні у контексті проведення децентралізаційної реформи передбачає розв'язання таких проблем:

- розподіл повноважень між органами самоврядування різних рівнів, органами місцевого самоврядування та органами державної влади;

- наближення, наскільки можливо, процесу прийняття рішень до громадян;

- забезпечення взаємодії і співробітництва між різними рівнями влади;

- забезпечення участі органів місцевого самоврядування у визначенні їх власних повноважень;

- законодавче надання можливості органам місцевого самоврядування проявляти ініціативу у вирішенні питань місцевого значення;

- створення дієвих механізмів захисту прав місцевого самоврядування в

судовому порядку.

Зарубіжний досвід з розглянутого питання дає підстави зробити такі висновки. Досвід реформ у зарубіжних країнах показує, що децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем тощо.

Дослідження специфіки впровадження децентралізаційних реформ різних країн свідчить, що досвід кожної з них є унікальним та відображає специфіку розвитку окремої країни. Тому є недоцільним упровадження зарубіжного досвіду без урахування особливостей економічного та політичного розвитку конкретної країни.

Проблеми економічного розвитку регіонів в Україні не мають аналогів у світовому процесі через відмінний від інших суспільно-політичний та соціально-економічний фон. Саме тому шляхи їх розв'язання не можуть бути запозиченими в чистому вигляді. Разом з тим доцільно враховувати світовий досвід і наближувати його до наших реалій. Це дасть можливість в умовах економічної кризи успішно реалізовувати місцеву політику, але лише в умовах пріоритетності активізації діяльності органів місцевого самоврядування на базі чіткої правової визначеності та потужної фінансової інфраструктури.

У європейських країнах обсяг повноважень органів місцевого самоврядування залежить від встановлених національних стандартів надання соціальних послуг (у фінансовому вимірі у тому числі). У зв'язку з цим, залежно від стану соціально-економічного розвитку в державі, визначається перелік обов'язкових і необов'язкових послуг, які повинні надаватись громадянам. Вирівнювання обсягу фінансового забезпечення пропонується здійснювати шляхом надання права органам самоврядування встановлювати рівень комунальних податків (на доходи фізичних та юридичних осіб), перерозподілом асоціаціями органів місцевого самоврядування коштів муніципального фонду вирівнювання та дотаціями з державного бюджету на виконання обов'язкових повноважень. За такими підходами у європейських країнах через місцеві бюджети розподіляється 40–65 % доходів консолідованого бюджету.

Зарубіжний досвід фінансового регулювання розвитку регіону підтверджує взаємозалежність між розвитком бізнесу, місцевими бюджетами та регіональною інфраструктурою. Відрахування в місцевий бюджет перебувають у прямій залежності від прибутковості фірм, розташованих на його території, та доходів населення. Чим більшими є відрахування в місцевий бюджет, тим більше можливостей у місцевих органів влади для розв'язання проблем забезпечення соціальними та іншими благами і, відповідно, тим більшою є привабливість регіону для високодоходних верств населення. За таких умов зміцнюється соціально-економічний потенціал

регіону, який зумовлює в подальшому зростання податкових надходжень у місцеві бюджети.

Таким чином, зміна системи реформування бюджетної системи в бік пошуку місцевими органами влади реальних джерел надходжень на підвідомчій території стала вимогою часу.

Узагальнюючи напрацювання вчених щодо зарубіжного досвіду фінансового регулювання місцевого самоврядування, можна виокремити їх наступні пропозиції, які можуть бути корисними для України.

В умовах глибокої політичної, економічної та соціальної кризи слід завчасно враховувати проблеми, які мали успішні в політичному, економічному, соціальному плані держави (Франція, Велика Британія, Італія, Польща), у процесі здійснення децентралізації влади, щоб упередити можливі негативні наслідки децентралізації. У цьому плані слід забезпечити послідовність у здійсненні цього процесу, зокрема, органи влади зобов'язані забезпечити спроможність участі народу в управлінні суспільно-політичними та суспільно-економічними процесами в державі: держава має сприяти зміцненню інститутів місцевого самоврядування, ефективності їх діяльності з метою забезпечення здійснення ними самоврядних функцій на рівні району та регіону, забезпечити ефективність системи служби в органах місцевого самоврядування, підвищення рівня оплати службовців місцевого самоврядування, їх освітнього та компетентного рівня, здійснення ефективної політики, спрямованої на подолання диспропорцій в економічній та інших сферах розвитку територій, збільшення обсягу бюджетного фінансування та вдосконалення механізму трансфертів фінансових ресурсів держави на рівень територіальних громад, ліквідації диспропорцій у розвитку економічної та правової основ у здійсненні децентралізації та ін.

На сучасному етапі необхідно здійснити відповідні реформи, щоб Україна змогла в майбутньому отримати ефективну систему фінансового забезпечення місцевого управління:

по-перше, забезпечити відповідність між фінансовим забезпеченням та повноваженнями органів місцевого управління шляхом збільшення частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, удосконалення механізму міжбюджетних відносин, а також збільшення обсягів бюджету розвитку;

по-друге, удосконалити податкову систему та систему місцевих податків, зокрема знизити ставки податків;

по-третє, сформувати ефективну та дієву систему вітчизняних комунальних фінансово-кредитних установ, що дасть змогу використовувати позиковий механізм (комунальне кредитування, місцеві цінні папери тощо, які є джерелом фінансування інвестиційних програм);

по-четверте, у процесі вдосконалення вітчизняного законодавства щодо місцевого управління та його фінансового забезпечення сформувати такий інститут банкрутства територіальних громад, який би дав можливість підтримки фінансово неспроможних громад та відповідав би соціально-економічним потребам держави і суспільства.

Основними шляхами впровадження реформ з децентралізації влади в Україні є:

– розмежування повноважень, прав та обов'язків різних рівнів влади відповідно до сутності правової, демократичної держави та громадянського суспільства, що дасть змогу досягти балансу інтересів у системі публічних відносин;

– розробка та реалізація ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення рівномірного місцевого й регіонального розвитку;

– забезпечення втілення принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

– упровадження адміністративно-територіальної реформи із забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою;

– забезпечення розширення прав територіальних громад щодо розв'язання проблем їх життєзабезпечення;

– проведення бюджетної реформи з урахуванням загальнонаціональних та місцевих інтересів.

Необхідно звернути особливу увагу на досвід Франції, оскільки адміністративні схеми в цій державі та в Україні схожі, грошова і податкова системи нашої країни будувалися за зразком французької.

Досвід фінансового забезпечення місцевих бюджетів зарубіжних країн свідчить про те, що не у всіх державах органи місцевого самоврядування мають достатню фінансову самостійність. Але враховуючи міжнародні положення нормативно-правових актів, держави намагаються створити належні фінансові умови для їх функціонування. Владним структурам України варто запозичувати низку позитивних досягнень зарубіжних країн у процесі вдосконалення механізму фінансування місцевого самоврядування, що сприятиме скороченню матеріальних затрат при реформуванні місцевого самоврядування, а також розвитку нових форм його фінансування.

Висновки, які можна використовувати в Україні з питань реформування фінансового регулювання в регіонах, зробив зокрема В. Журавель. Так, формуючи доходну базу місцевих бюджетів, на етапі нестабільності і незначущості власних доходних джерел не слід обмежувати роль державних дотацій та субвенцій, адже тільки таким чином держава може активно впливати на розвиток місцевого самоврядування. Однак загальним стратегічним напрямом має бути посилення зацікавленості місцевих органів влади у залученні якомога більше самостійних ресурсів, зростанні ролі власних джерел наповнення місцевих бюджетів. Зокрема, як вважають українські дослідники, перспективним є податок на нерухомість. Він може мати статус загальнодержавного, але надходити переважною часткою до місцевих бюджетів. Як відомо, податки на власність відповідають засадам справедливого оподаткування: володіння землею, нерухомістю, транспортними засобами є ознакою певного рівня доходів, і оподаткування об'єктів не суперечить вимозі врахування платоспроможності платників. Саме на місцевому рівні легше обліковувати, оцінювати і стежити за змінами бази оподаткування. Податок на майно громадян є виправданим за значної диференціації доходів населення. Іншим податком, перспективним з точки зору наповнення місцевих бюджетів, є плата за землю та збір за інші

природні ресурси. Його пропонується перевести до розряду місцевих. Доказом такої позиції є той факт, що розмір платежів за ресурси має сприяти раціональному використанню, зацікавленню органів місцевого самоврядування у відновленні ресурсів, контролю за їх використанням.

В. Журавель пропонує державі забезпечити достатні й стабільні власні фінансові ресурси органам місцевого самоврядування, яких вони за нинішніх умов не мають; збалансувати фінансові ресурси місцевого самоврядування України з його функціями і компетенцією, розширити можливості місцевого самоврядування у сфері місцевого оподаткування, створити умови для забезпечення гнучкості й різноманітності місцевих локальних систем.

Необхідно розробити і запровадити систему фінансового вирівнювання, яка передбачатиме процедури погодження з місцевим самоврядуванням у справі перерозподілу фінансових ресурсів. Слід розробити нову систему трансфертів, значно розширити доступ органів місцевого самоврядування до внутрішнього ринку позичкового капіталу. Тільки за таких умов місцеві фінансові ресурси будуть як гнучко формуватися, так і ефективно використовуватися

Враховуючи зарубіжний досвід для наповнення дохідної частини місцевих бюджетів, О. Олійник вважає доцільним: змінити базу оподаткування податку на нерухоме майно, дозволити місцевим органам встановлювати нові економічно обґрунтовані неподаткові платежі, ввести новий податок на благоустрій міста, проводити переоблік та індексацію земельних ділянок, ліквідувати заборгованість із заробітної плати та збільшити розмір заробітної плати, здійснювати обов'язкове середньострокове планування доходів місцевих бюджетів.

У результаті аналізу зарубіжного досвіду формування доходів місцевих бюджетів В. Федотов пропонує принципи: збалансованість бюджетів, тобто кожний бюджет повинен мати нульове сальдо; самостійності бюджетів, тобто місцевий бюджет не несе відповідальності за інші бюджети; кожен місцевий бюджет може бути прийнятий незалежно від державного; за кожним з бюджетів закріплена дохідна і визначена видаткова частини; чітко визначена система делегованих повноважень (делеговані повноваження розподіляються на повноваження прибуткового та соціального характеру); ефективності, тобто через місцевий бюджет має фінансуватись лише те, що не можна профінансувати в інший спосіб; демократичності, який передбачає, що всі бюджети, а також їх проекти мають оприлюднюватись; відповідальності, проте схема контролю має бути спрощена.

В. Руденко зазначає, що, по-перше, місцеві органи повинні мати власну фінансову базу, яка б відповідала функціям і завданням, що перед ними стоять, та право на використання її за власним розсудом, але при здійсненні контролю за цим процесом; по-друге, виділення субсидій нижчестоящим бюджетам є вимушеним заходом, від якого з часом треба відмовитися; по-третє, метод дотацій зменшує зацікавленість муніципалітетів у поповненні доходів бюджету, ставить їх в економічну залежність від центру, отже, він може мати місце лише у виняткових випадках.

Зарубіжний досвід доводить, що роль урядової політики в цьому

напрямі полягає в утворенні інституційних умов для розвитку місцевого бюджетного процесу, у сприянні місцевим ініціативам (*Матеріал підготовлено з використанням інформації таких джерел: Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко [та ін.] (http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ua_publ_chno_vladi_dosv_d_evropeyskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni%282%29.pdf); <http://ukrbukva.net/page,31,104942-Vikoristannya-vropeiys-kogo-dosv-du-decentral-zac-vladi.html>; Пігуль Н. Г., Люта О. В. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ (<http://global-national.in.ua/archive/9-2016/140.pdf>); Журавель В. В. Зарубіжний досвід фінансового регулювання розвитку регіону (<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/4534/2/Zgyravel.pdf>); obljust.gov.ua/uploads/Метод_рекомендації_23_12.doc; Приймак Ю. З. Досвід фінансового забезпечення місцевих бюджетів зарубіжних країн та доцільність його застосування в Україні (http://www.rusnauka.com/1_NIO_2013/Economics/3_124153.doc.htm); Олійник О. Зарубіжний досвід наповнення дохідної частини місцевих бюджетів України (<http://naub.ua.edu.ua>); Федотов В. О. Реформування системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.04; Руденко В. В. Зарубіжний досвід фінансування місцевого самоврядування (http://buktoloka.cv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=115%3A2011-01-12-10-15-12&catid=13%3Apublications&Itemid=16&lang=uk).*

О. Кривецький, голов. ред. НЮБ НБУВ

Перспективи гуманізації кримінальної юстиції

На шляху до становлення України як європейської держави постало питання гуманізації кримінальної юстиції, з метою чого було розроблено законопроект № 2897 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно впровадження кримінальних проступків». Автори законопроекту передбачають, що у разі його прийняття Україна отримає європейську систему класифікації правопорушень: злочин – кримінальний проступок – адміністративний проступок, унаслідок чого істотно зменшиться кількість судимих осіб і засуджених. Основним завданням документа є реалізація державної політики з питань гуманізації кримінального права шляхом перекласифікації окремих нетяжких злочинів на кримінальні проступки і отримання обвинуваченими в здійсненні кримінальних проступків усіх процедурних прав і гарантій кримінального процесу, яких зараз ці особи позбавлені в процедурі про адміністративні правопорушення. Згідно з законопроектом, залежно від ступеня тяжкості і правових наслідків,

кримінальні правопорушення підрозділяються на кримінальні проступки і злочини.

Головною новелою проекту закону є введення інституту кримінального проступку і Книги 2 УК України під назвою «Кримінальні проступки», до якої включено близько 100 простих складів проступків, що нині є адміністративними і передбаченими КоАП та Митним кодексом України. Зокрема, «переносяться» до Кримінального кодексу і отримують «статус» кримінальних проступків порушення порядку ведення передвиборної агітації, проведення референдуму з використанням засобів масової інформації (ст. 212-9 діючого КоАП), перетворюються на кримінальні проступки і порушення деяких видів таємниць, окремі посягання на порядок народного волевиявлення, ряд найменш небезпечних посягань на власність. У цілому ж з діючої Особливої частини УК планується вилучити понад 90 статей або їх частин.

Однак, незважаючи на гуманність самої ідеї введення інституту кримінального проступку, багато учених схиляються до думки, що таке нововведення призведе до масової криміналізації суспільства. Таку думку обґрунтовано лаконічно: безкарність породжує рецидив. Експерти уточнюють: саме поняття кримінального проступку має всі шанси на існування і може бути корисне, але підходити до його реалізації треба обдуманно й обережно. Стурбованість у юристів викликає й той факт, що до категорії кримінальних проступків переводяться деякі злочини невеликої тяжкості – наприклад, умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 чинного УК), незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145 УК) та ін. Правознавці наполягають, що такі «проступки», виходячи з виду і розміру передбачених УК санкцій за їх здійснення, є нічим іншим, як злочинами невеликої тяжкості, і попереджають, що змінювати таке формулювання небезпечно. Більше того, багато хто упевнений, що гострої необхідності у введенні в кримінальне законодавство України категорії кримінальних проступків немає, тим паче, що в законопроекті немає чіткого розмежування кримінальних проступків і злочинів. Тому правознавці наполягають на конкретизації межі між злочином та кримінальним проступком.

За словами голови НКС при Верховному Суді України у 2011–2014 рр. доктора юридичних наук М. Хавронюка, «адміністративні правопорушення це – діяннями проти публічної адміністрації, тобто проти порядку публічного управління, більшість з яких є порушенням певних правил. Але якщо діяння набуває ознак громадської небезпеки, воно підпадає під кримінальну юрисдикцію». Юристи зазначають, що межа між злочином і кримінальним проступком у цілому визначається рівнем громадської небезпеки, а тому відповідальність за кримінальний проступок цілком може бути менш строгою, проте цю систему треба будувати обережно.

Також сьогодні йдуть суперечки навколо норм проекту, які регулюють питання судимості. Адже законопроектом передбачається, що до осіб, які вчинили кримінальні проступки, під час кримінального виробництва не застосовуватимуться запобіжний захід у вигляді утримання під вартою. Вчені вважають, що деякі пропозиції даного законопроекту взагалі суперечать

сталим положенням національної кримінально-правової доктрини. І передусім, це стосується такого специфічного правового поняття, як судимість. Саме за цією ознакою кримінальна відповідальність відрізняється від інших видів юридичної відповідальності (адміністративної, дисциплінарної тощо). Проте у рамках законопроекту в ст. 88 УК пропонується прямо вказати, що набуття законної чинності звинувачувального вироку у зв'язку з проступком не спричиняє за собою визнання засудженого як того, що має судимість. У такому разі логічно виникає питання: який сенс у притягненні особи за здійснення діянь, що відносяться до кримінальних проступків, саме до кримінальної відповідальності?

Парадоксальним називають юристи і той момент, що ряд статей проекту, які передбачають відповідальність за здійснення кримінального проступку, містять вказівку на таку кваліфікуючу ознаку, як «здійснення повторно». Вони упевнені, що ця ознака не може «працювати» без наявності у відповідної особи судимості.

В. Тютюгін, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого зазначає: «Проект закону містить зміни, що не властиві кримінальному кодексу своїми необмеженими формулюваннями, як приклад, УК України планується доповнити статтею 11-1, згідно якої, протиправним діянням (проступком) може бути визнане тільки умисне або необережне діяння, яке завдає “істотної” шкоди, але не є “значною” шкодою або “тяжкими наслідками”, або умисне діяння, яке створює загрозу спричинення значної шкоди. Але як визначити, чи то істотна шкода завдана діями чи то бездіяльністю, проект роз'яснення не дає».

Також авторами законопроекту передбачено кримінальну відповідальність у ч. 1 ст. 551 УК за такий проступок, як порушення правил безпеки дорожнього руху, що не спричинило ніяких наслідків. «Впровадження такого підходу, не лише не сприяє гуманізації кримінальної відповідальності, але й, навпаки, порушує цей основний принцип реформування кримінальної юстиції і кримінального законодавства, сприяє поширенню репресії в державі, а тому негативно вплине на конституційні права людини і громадянина в нашій країні. – вважає Ю. Пономаренко, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Національного юридичного університету. – Це не відповідає ст. 22 Основного Закону, а також європейським цінностям, і врешті-решт, є кроком у минуле». На його думку, за такого підходу руйнується сама ідея проступку, яку покладено в основу Концепції і стратегії удосконалення правової системи України згідно зі стандартами Європейського Союзу.

З іншого боку, не можна не відзначити і позитивні зміни, які може принести цей проект. Передусім, введення нового інституту значно спрощує процедуру кримінального провадження, що є безперечним плюсом, оскільки завдяки цьому з'явиться можливість значно розвантажити органи слідства. Слід сказати і про те, що в КПК закріплено об'єднання відособлених раніше стадій дізнання і досудового слідства в одну – досудове розслідування. Воно

починатиметься з моменту надходження до правоохоронних органів інформації про вчинений злочин, яка обов'язково вноситься до Єдиного реєстру досудових розслідувань. За цього в процесі дізнання здійснюватиметься розслідування кримінальних проступків, а під час досудового слідства – розслідування злочинів. Крім того, введення цього інституту позитивно позначиться на тих, кого буде звинувачено в здійсненні низки правопорушень, передбачених нині КоАП, які після ухвалення законопроекту отримають статус кримінальних проступків. Такі «злочинці» отримають права, передбачені КПК, і можливість брати участь у процесі, залучати свідків тощо.

Н. Марчук, суддя Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначає: «Законопроект про впровадження інституту кримінальних проступків містить в собі хорошу ідею. По-перше, це розвантажить слідчі органи, оскільки передбачено розслідування проступків у спрощеному порядку. А наскільки це буде виправдано і чи допоможе якісному розслідуванню інших справ – покаже час. По-друге, багато правопорушень, передбачених нині КоАП, буде переведено до розряду кримінальних проступків, що дасть можливість потенційному підозрюваному реалізувати свої права, оскільки КоАП не передбачає ряду гарантій – ні права на захист як такий, ні права допуску до розслідування, участі у ньому тощо. Завдяки новим нормам особа, що вчинила невелике порушення, розумітиме, що має гарантії і права. Але треба дуже зважено підходити до питання, які статті можна віднести до розряду кримінальних проступків. Ідею підтримую, адже такий підхід існує у багатьох країнах».

На думку науковців, позитивними можна назвати зміни щодо впровадження правил кримінально-правової кваліфікації, які вже тривалий час чекали практикуючі юристи. З метою зниження загального рівня казуальності кримінального закону України, передбачено кримінальну відповідальність за примус (ст. 147-1 УК), введено нову основу для закриття кримінального провадження у формі приватного звинувачення в разі примирення потерпілого з підозрюваним. Проектом також передбачено соціально справедливу систему обчислення штрафу залежно від тяжкості вчиненого кримінального злочину і виходячи з матеріального рівня засудженого.

Крім того, передбачається припинення неправомірного використання результатів адміністративного виробництва під час розслідування кримінальних справ. Нині у виробництві за адміністративними порушеннями дозволено застосовувати велику кількість втручальницьких заходів (затримання особи, догляд і вилучення речей та документів тощо) без належного судового контролю. Введення кримінальних проступків істотно скоротить обсяг таких заходів в адміністративному виробництві. Ці та багато інших норм у порівнянні з чинним законодавством суттєво посилюють захист прав людини і громадянина. Проте можна тільки прогнозувати, чи не послаблять ще більш запропоновані численні «поліпшення» і до того знесилена і «недорекорформована» правоохоронну систему.

А. Кравченко, адвокат кримінально-правового департаменту АТ AVER

LEX так прокоментував ідеї гуманізації кримінального кодексу: «Цей проект може істотно змінити стан речей в області кримінального законодавства та, по суті, є результатом гонитви української влади за європейськими реформами. Усім відомо щодо наслідків поспішних рішень, тим паче, якщо законодавець у котрий раз намагається змінити кримінально-процесуальне законодавство і закон про адміністративні правопорушення».

За словами В. Тація, доктора юридичних наук, професора, академіка НАН і НАПрН України, ректора Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого, «впровадження нових визначень видів провини нівелює один з основних конституційних принципів, що його передбачено ч. 2 ст. 68 Конституції – “Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності”. Згідно цього положення в Україні діє презумпція знання закону усіма особами за умови, якщо було дотримано законодавчу процедуру його обнародування». Автори ж законопроекту, зазначає науковець, пропонують зробити неможливим притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які не знатимуть, що здійснене ними громадсько небезпечне діяння передбачено УК. Невже таким чином стане можливим більш ефективно боротися із злочинністю або, може, це наблизить нас до ЄС?

Сьогодні кримінальне законодавство України зіткнулося з реальною загрозою неконтрольованого й несистемного реформування, результатом чого цілком може стати не лише подальше «захаращення» науково необґрунтованими і невинуватими життям положеннями, й порушення основоположних принципів, на яких його побудовано, системних зв'язків і обумовленості його приписів, що, у свою чергу, спричинить істотне зниження ефективності засобів кримінально-правового впливу на злочинність. На думку вчених-правознавців, процес загальної гуманізації права матиме позитивний результат тільки в тому випадку, якщо отримає розвиток на підготовленому фундаменті реформованих правоохоронної та судової систем (*Матеріал підготовлено з використанням інформації таких джерел: законопроект України № 2897 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно впровадження кримінальних проступків» (http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55214); Туляков В., Дмитрук М. Категорія кримінального проступку в правовій доктрині // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 45 (http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2009_45_76); Комітет рекомендує ВР прийняти за основу законопроект щодо гуманізації кримінального права // Незалежний аудитор (<http://n-auditor.com.ua>).*

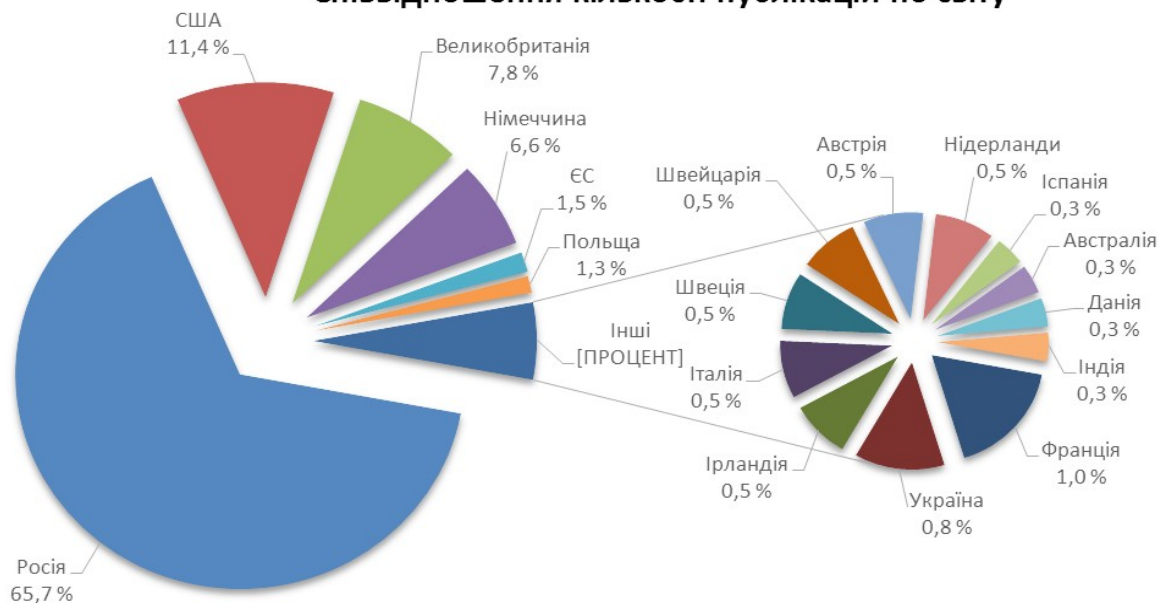
ІНФОРМАЦІЙНА КАРТИНА МІСЯЦЯ

Підготовка і виконання проекту:

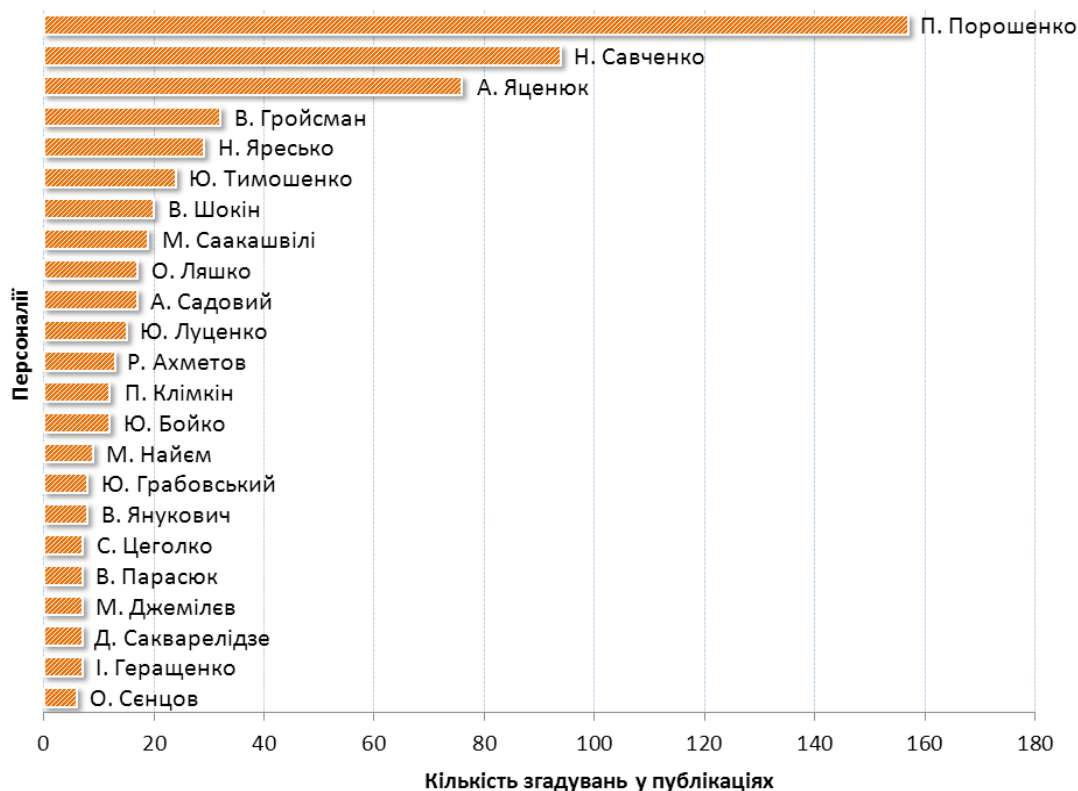
А. Берегельський, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

Основні тенденції висвітлення української тематики в іноземних ЗМІ

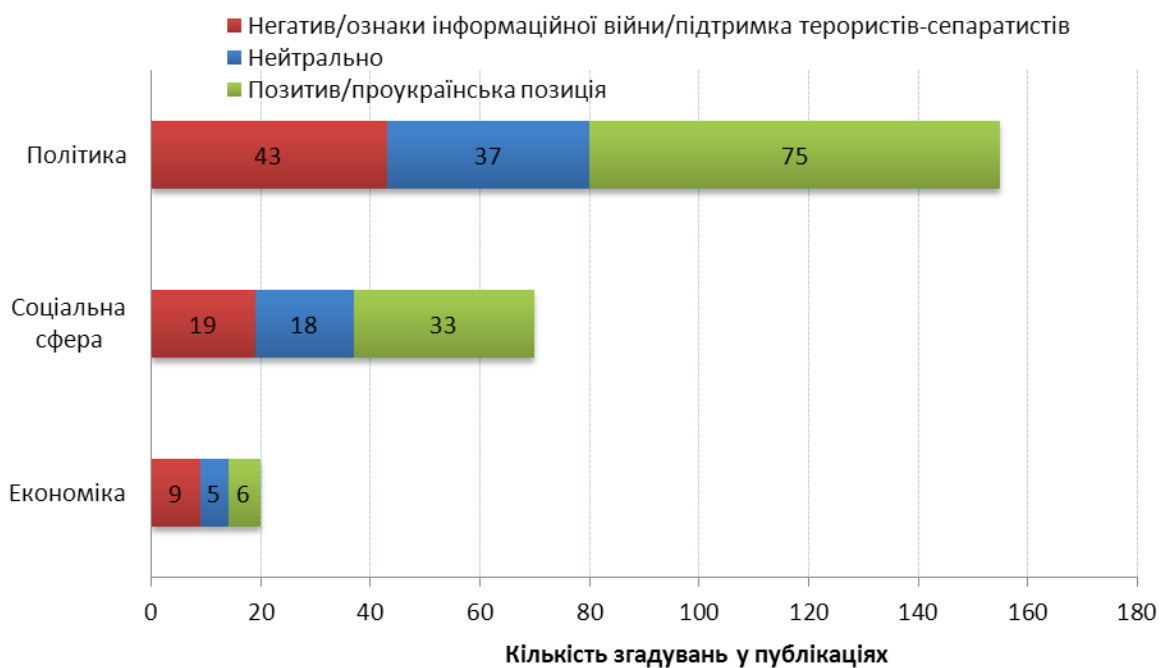
Співвідношення кількості публікацій по світу

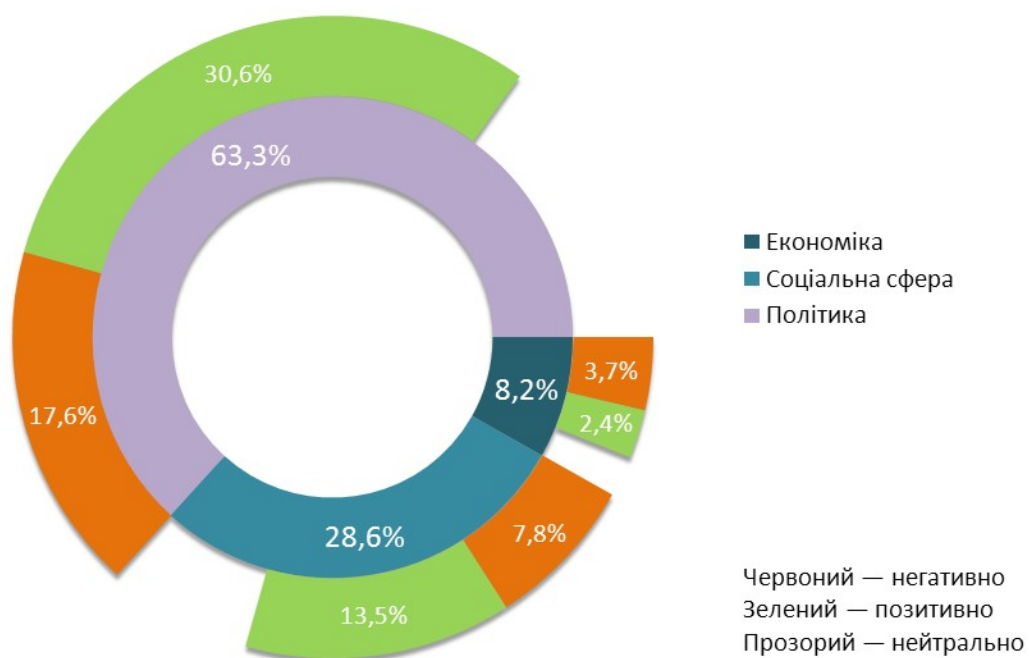
Персоналії в зарубіжних ЗМІ

Оціночний розподіл за сферами діяльності (західні ЗМІ)

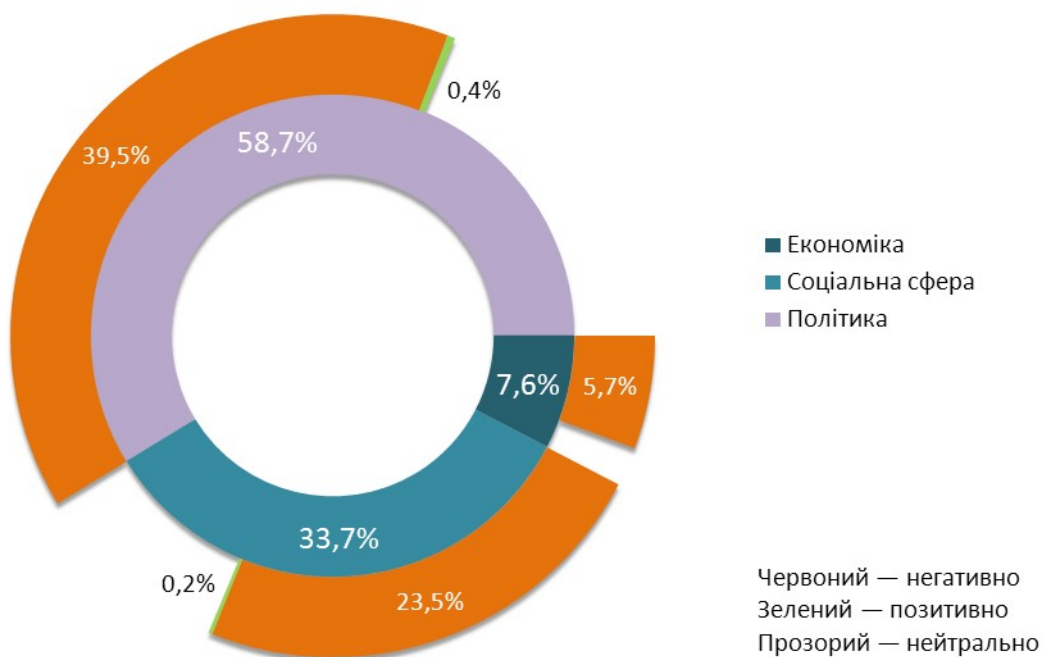
Оціночний розподіл за сферами діяльності (західні ЗМІ)

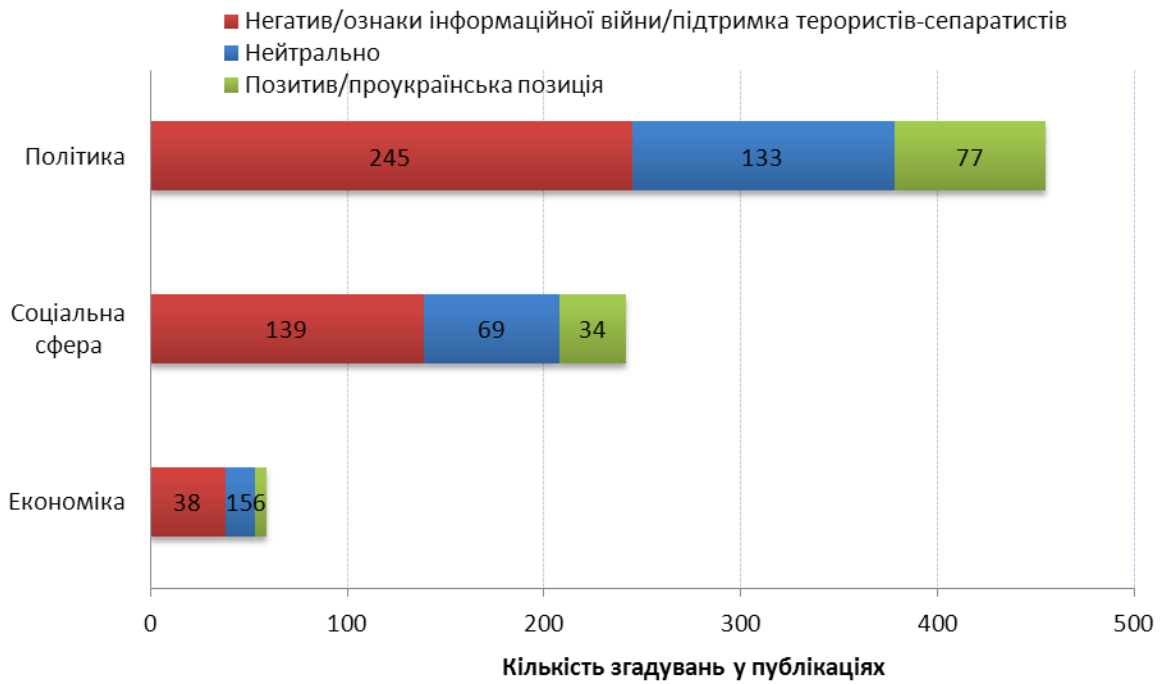
Оціночний розподіл за сферами діяльності (російські ЗМІ)

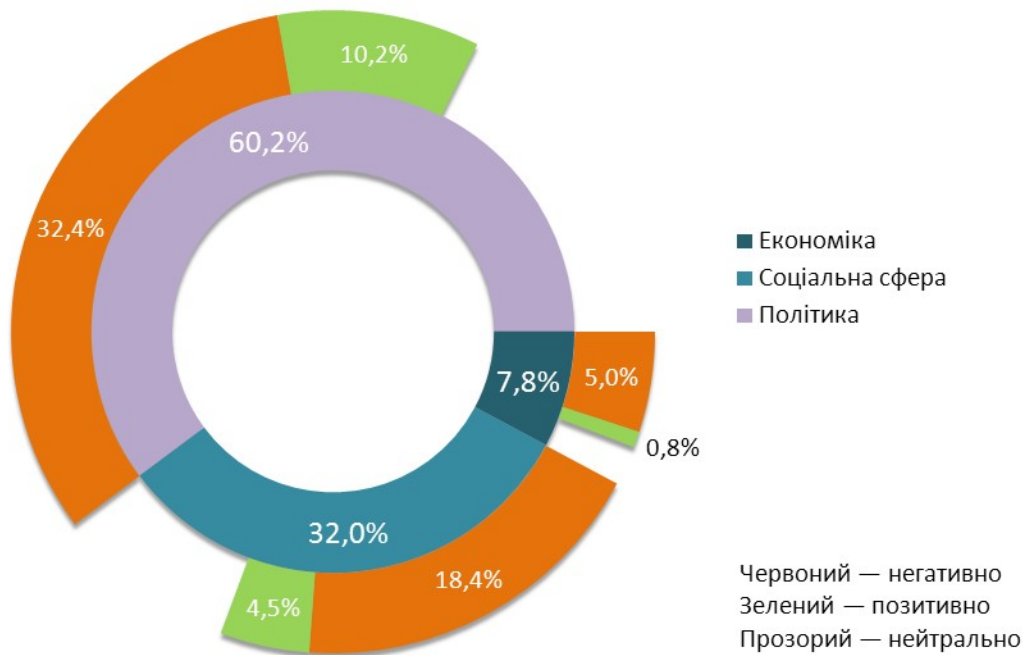
Оціночний розподіл за сферами діяльності (російські ЗМІ)

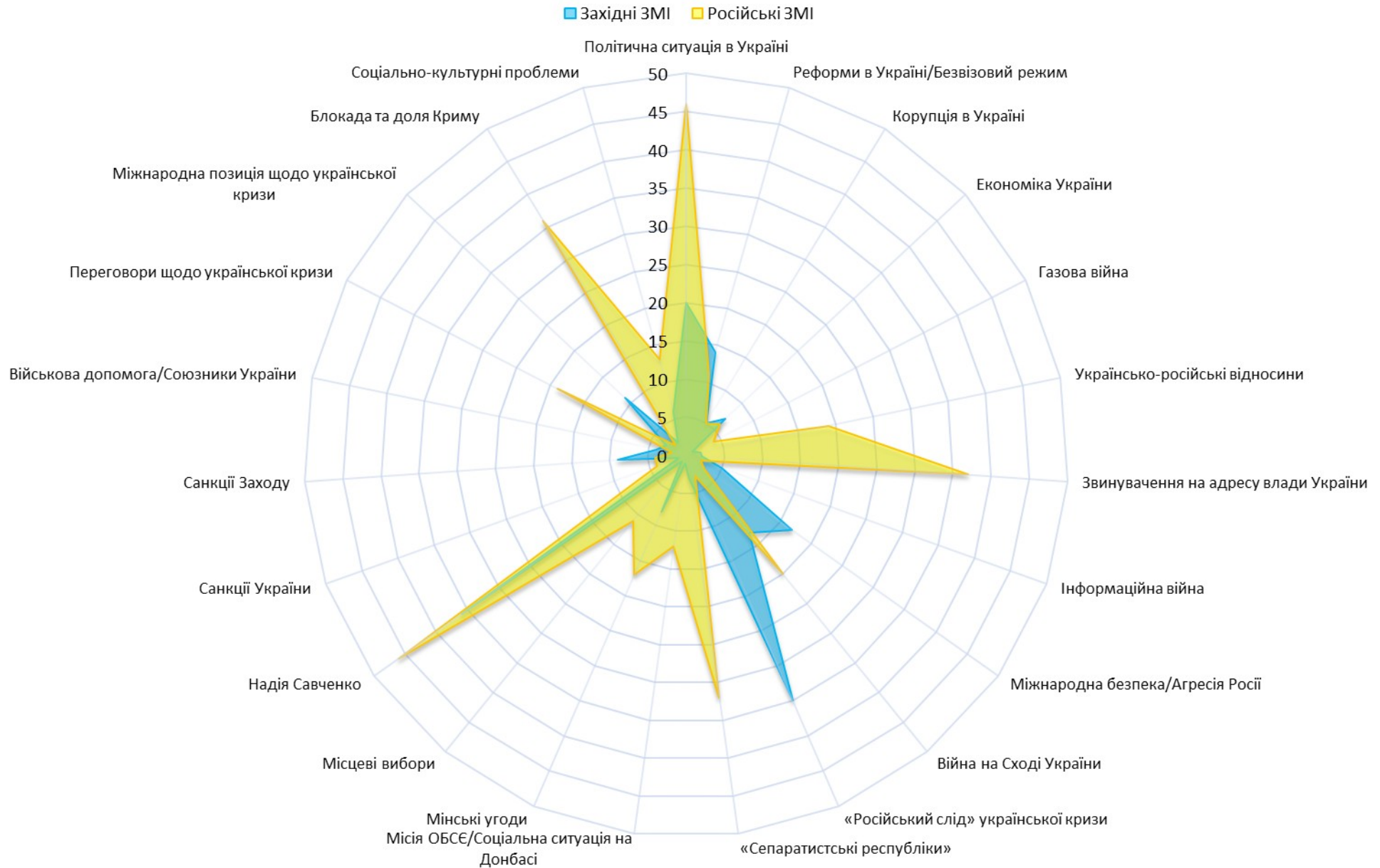
Оціночний розподіл за сферами діяльності

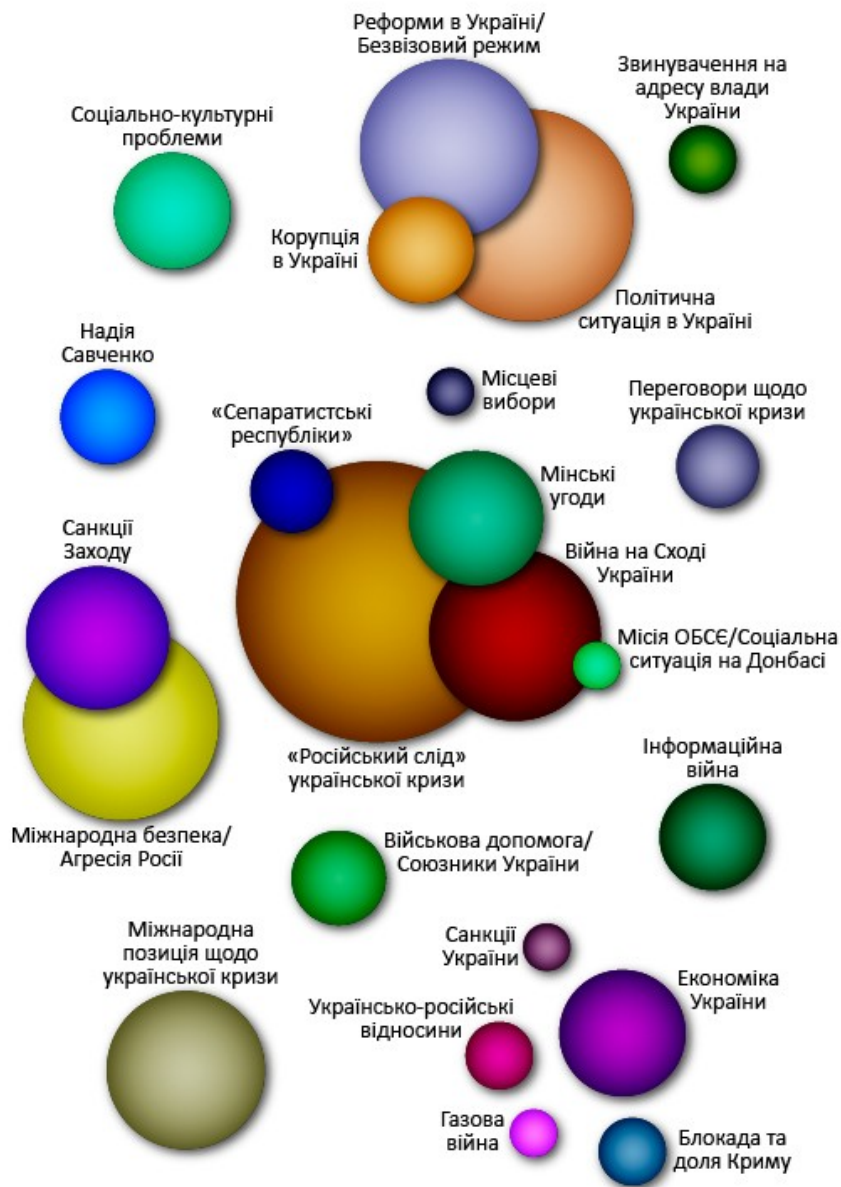
Оціночний розподіл за сферами діяльності

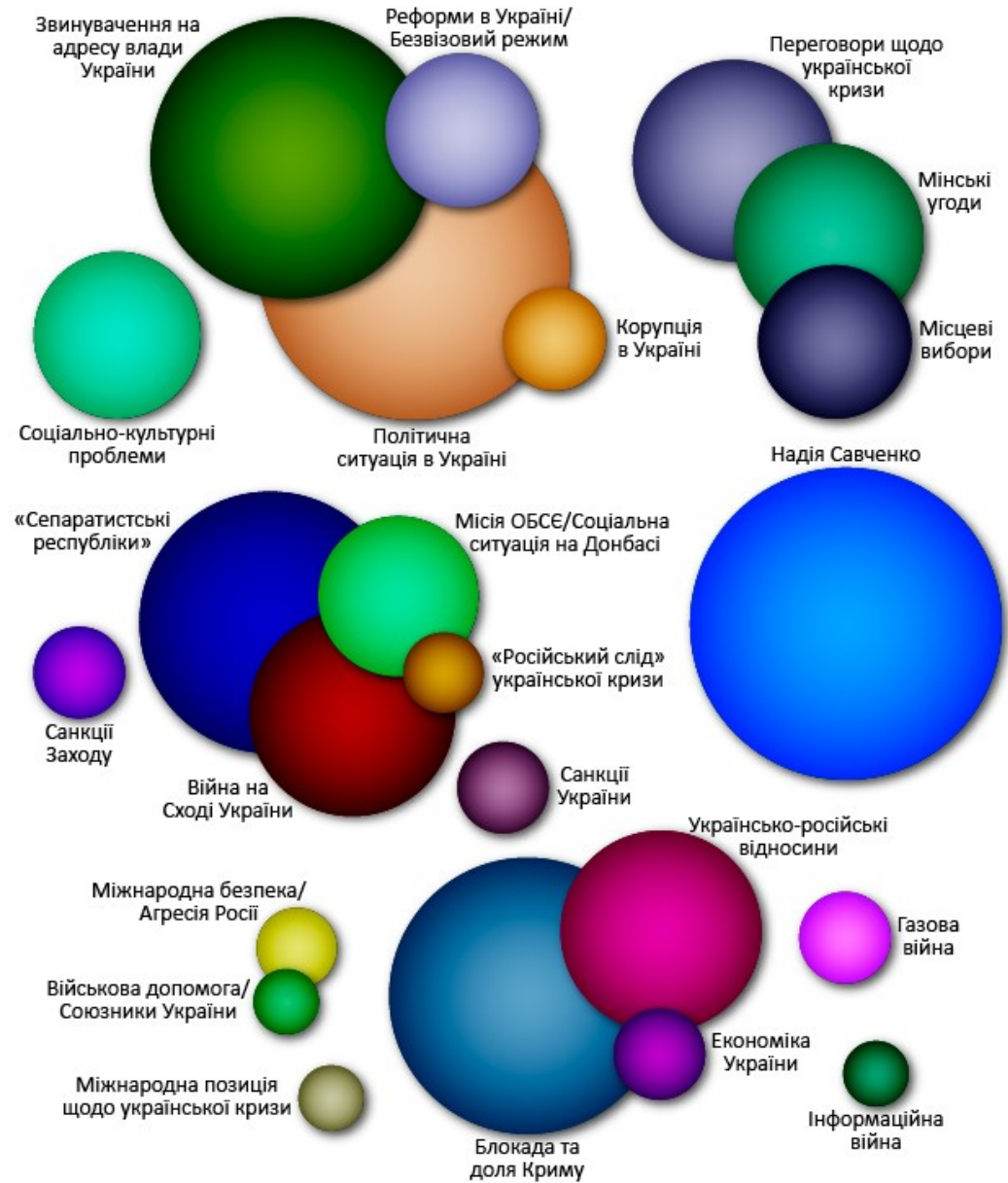
Співвідношення ключових тегів у західних та російських ЗМІ

Західні ЗМІ

Російські ЗМІ

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА ПРОГНОЗИ

Огляд валютного ринку

Обзор валютного рынка в Украине за период с 1 по 15 апреля

Индекс доллара США с начала апреля показал незначительный рост. Демонстрируя ослабление в первой декаде месяца под влиянием ожиданий сохранения ультрамягкой политики ФРС ближайшие месяцы, ситуация изменилась после публикации данных Китая по торговому балансу и восстановления цен на нефть перед встречей в Дохе (Катар) по замораживанию объемов добычи странами экспортерами.

Статистика КНР указала на рост экспорта, что дало надежду на восстановление производственного сектора Поднебесной. В таком случае давление на экономику США будет снижаться, что возвращает рынкам интерес к доллару. В свою очередь, европейская валюта оказалась под давлением после заявлений о готовности расширения ЕЦБ стимулирующих программ на фоне нестабильности финансовых рынков. Усилила продажи евро статистика региона по промышленности (падение в феврале 0,8%) и розничным продажам (рост в феврале 0,2%), которые оказались слабее ожиданий. В результате, по итогам первой половины апреля евро снизился на 0,9% до 1,128.

Украинский валютный рынок с начала апреля продемонстрировал устойчивое укрепление на фоне достижения баланса спроса и предложения на межбанке, ожиданий преодоления политического кризиса. Сокращению официального спроса, несмотря на осторожные шаги либерализации рынка, способствует очистка рынка от схемных компаний, сокращение спекулятивной составляющей спроса. Показательным является рост депозитов в гривне по платежеспособным банкам в марте на 1,5% и в долларах на 0,1%.

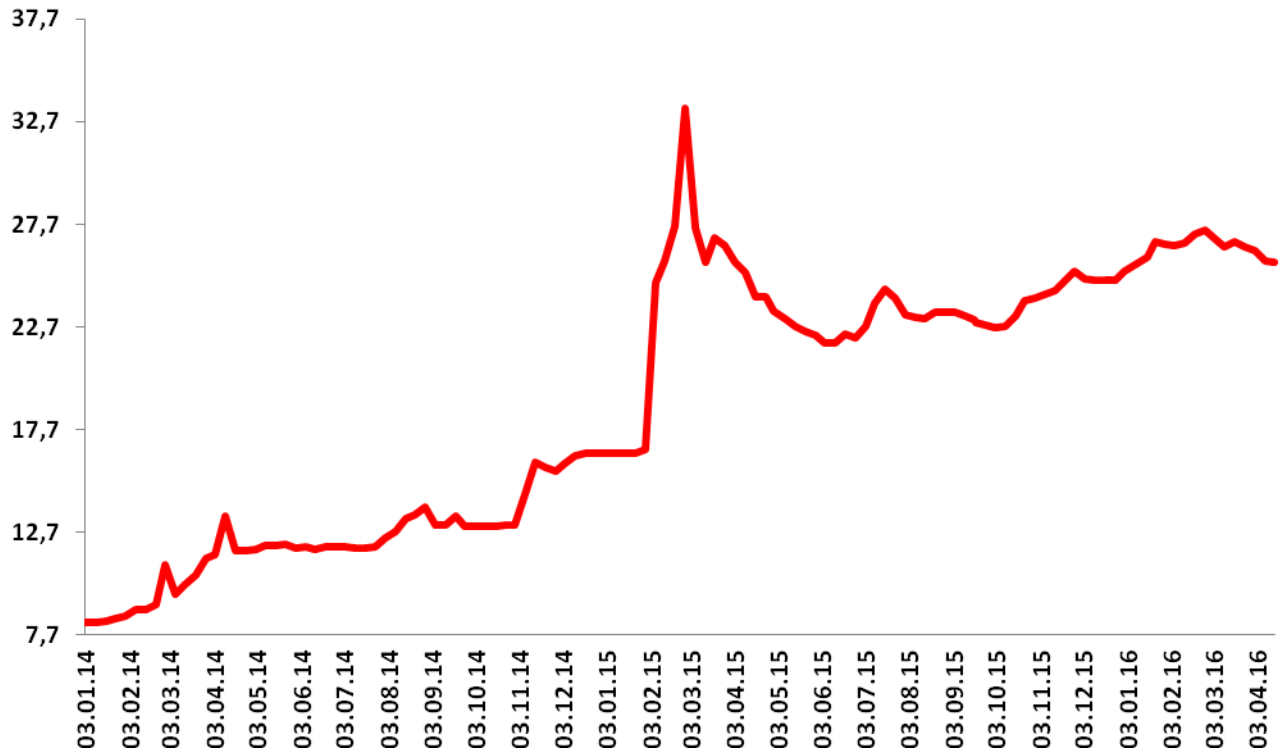
В свою очередь активность экспортеров находится на мартовских отметках, что при снижении спроса способствует укреплению гривны. Более того, на глобальных рынках отмечался тренд на рост стоимости сырья, который двигал вверх валюты сырьевых стран, в том числе гривну.

Из фундаментальных факторов, оказывающих давление на курс гривны, выступил слабый экспорт, что ограничивает приток валютной выручки в страну. В частности, согласно данным Госстата, за январь-февраль 2016 года экспорт товаров снизился на 21,3%, в то время как импорт – на 12,8%. В итоге внешнеторговое сальдо расширилось до 0,7 млрд. долларов США. И хотя в марте ситуация с экспортом улучшилась, тенденция с опережающим восстановлением импорта опасна для гривны.

Доллар США

Курс продажи безналичного доллара США в Украине с начала месяца снизился на 3% до 25,50 грн., наличного – на 2,5% до 25,83 грн.

Средний курс продажи наличного доллара США в Украине

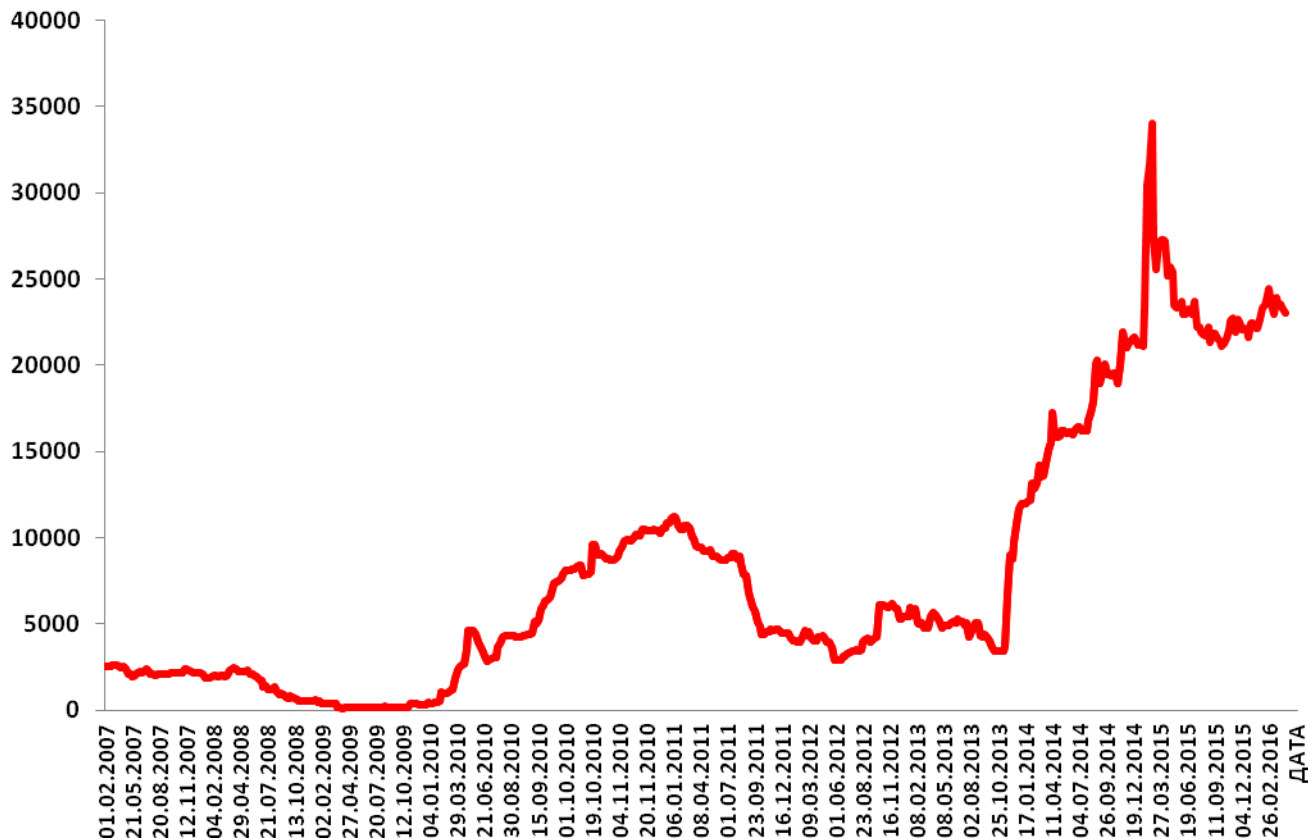

Разница между наличным и безналичным курсом сократилась до 0,33 грн., что дает возможность снизить перетоки в сторону серого и черного рынка в осуществлении валютных операций.

Источник: НБУ, ForexClub

Объем ОВГЗ, принадлежащий нерезидентам, с начала месяца снизился на 2,3% до 23 млрд. грн., несмотря на успешное размещение ОВГЗ Минфином. В частности, 5 апреля через ОВГЗ были привлечены 1,3 млрд. грн. и 651,4 млн. долларов, что способствовало снижению давления на курс.

По прогнозам аналитиков FOREX CLUB в Украине, курс гривны на безналичном рынке до конца апреля может колебаться в диапазоне 25–26,5 грн. за доллар США, на наличном рынке – 25,3-27 грн. за доллар США.

На сформированных уровнях валютный рынок чувствует себя достаточно устойчиво и сбалансировано. Вместе с тем, торговые обороты остаются низкими, а значит – сохраняются риски влияния колебаний ликвидности на курс. Однако ожидается, что НБУ будет присутствовать на рынке, сглаживая такие колебания.

В случае преодоления отметки 25 грн. за доллар США вниз, на рынке может сформироваться дополнительный спрос на валюту, как со стороны спекулятивного капитала, так и со стороны импортеров, продукция которых становится вновь конкурентной. В свою очередь, курс 27-27,5 грн. за доллар США будет сдерживать спрос на наличную валюту. На таких отметках НБУ может проводить активные интервенции. Однако, в случае активного монетарного стимулирования и проникновения ликвидности на наличный рынок, ситуация может ухудшиться.

«Политический фактор уже не оказывает значительного влияния на рынок. Если новое правительство активизирует контакты с кредиторами, будут звучать предпосылки к восстановлению кредитования не только со стороны украинских политиков, но и со стороны самих кредиторов – это будет служить поддержкой гривне. В тоже время, важными остаются реформы, которые заложат базис для восстановления экономики и ее устойчивости к внешним и внутренним шокам»,

– отмечает *Андрей Шевчишин, ведущий эксперт информационно-аналитического центра FOREX CLUB в Украине.*

Смягчение мер НБУ относительно возможности зачисления средств в валюте в пределах Украины на текущий счет физлица будет позитивно влиять на рынок. В свою очередь, постановление НБУ по расширению источников получения информации о компании или банке при выдаче разрешения на покупку безналичной валюты может значительно ограничить спекулятивный спрос на валюту, и усложнит доступ к межбанку не только недобросовестных компаний, но не исключено, что и добросовестных импортеров.

Из важных событий ближайших недель стоит отметить заседание ФРС США по процентной ставке и заявления официальных лиц в отношении дальнейшего ужесточения денежно-кредитной политики. В свою очередь, для Украины важнейшей составляющей будет выступать возобновление переговоров с кредиторами, который может стать дополнительной зоной стабилизации курса гривны.

Евро

Курс продажи безналичного евро в Украине с начала апреля снизился на 3,9% до 28,77 грн., наличного – на 2,6% до 29,17 грн.

Курс продажи наличного евро до конца месяца может колебаться в диапазоне 28–31 грн. Основопологающим для стоимости евровалюты будет выступать динамика пары гривна/доллар и евро/доллар на мировых рынках.

Российский рубль

Курс продажи безналичного рубля в Украине с начала апреля снизился на 2,1% до 0,384 грн., наличного – вырос на 0,3% до 0,393 грн. Такой динамике российской валюты способствовало ее значительное укрепление на мировых рынках против доллара США, вызванное ростом цен на нефть, и ожиданием встречи ОПЕК 17 апреля по вопросу замораживания уровня добычи. По отношению к доллару США рубль подорожал 1,1% до 66,21 руб.

Динамика гривны относительно рубля будет формироваться под влиянием курса гривна/доллар и рубль/доллар. После того, как участники переговоров в Дохе не смогли договориться о заморозке добычи нефти странами экспортерами, цены на нефть упали, что может сказаться и на динамике рубля. Котировки продажи наличного рубля до конца апреля могут составить 0,365–0,395 грн.

Моніторинг законодавства

*Підготовлено компанією
«ЄФІМОВ ТА ПАРТНЕРИ адвокати · аудитори · податкові
консультанти»*

Головні зміни

- банки будуть блокувати видачу грошей з картки при підозрілих операціях;
- з 22.04.2016 р. облікова ставка НБУ складе 19%;
- Мінфін оновив форму авансового звіту.

Податки і збори

Податок на додану вартість

- помилково складена податкова накладна не відображається у звітності з ПДВ;
- ГУ ДФС у м. Києві про складання та реєстрацію в ЄРПН податкових накладних/розрахунків коригування при анульованій реєстрації платника ПДВ.

Податок на прибуток

- коригувати фінансовий результат до оподаткування на дохід від безоплатно отриманих товарів не можна;
- податківці уточнили: доходи у вигляді грошових коштів, що залишилися на рахунку банку, який ліквідується, для цілей податку на прибуток відображаються за правилами бух обліку;
- незалежно від значення об'єкта оподаткування, відображеного в прибуткової декларації за 2015 рік, підприємства повинні повністю сплатити відсотки по розстрочених щомісячних авансах з податку на прибуток;
- капіталізовані витрати не беруть участі в коригувальних різниці;
- якими первинними документами можна підтвердити дані податкового обліку?

Державне регулювання

Перевірки. Контроль. Штрафи. Податковий борг

- Держекоінспекція проводитиме позапланові перевірки тільки за обґрунтованим зверненням фізичної особи про порушення суб'єктом господарювання її законних прав;
- підстави для відмови у допуску посадових осіб контролюючих органів до проведення перевірки.

Ліцензії, патенти, дозволи

- затверджено ліцензійні умови госпдіяльності з медичної практики.

Фінансовий моніторинг

- Мінфін затвердив Критерії, за якими оцінюється рівень ризику суб'єкта первинного фінансового моніторингу бути використаним з метою легалізації (відмивання) доходів;

– НБУ продовжує протидіяти відтоку капіталу.

Галузі і сфери діяльності

Транспортні та експедиторські послуги

– Кабмін відкрив доступ до Реєстру власників автомобілів;
– визначено заборони щодо виготовлення, видачі та обліку індивідуальних номерних знаків ТЗ.

Фінансові послуги

– НКЦПФР спростила процедуру анулювання випусків акцій;
– розширено перелік підстав для анулювання ліцензії на окремі види профдіяльності на фондовому ринку;
– з 14 квітня українці зможуть зараховувати інвалюту від родичів на власні поточні рахунки.

Будівництво

– Держархбудінспекція роз'яснила у своєму листі підстави повернення декларації про початок виконання підготовчих робіт і початок виконання будівельних робіт.

Об'єкти правовідносин

Земля

– затверджено порядок внесення відомостей до автоматизованої системи обліку видобутих підземних вод.

Нерухомість

– Мінюст встановив порядок державної реєстрації права власності в межах декількох адміністративно-територіальних одиниць.

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА ²

Блог на сайті: PRAVO TODAY: LEXLIGA

Про автора: Канцурак Олександр, юрист міжнародної юридичної компанії LEXLIGA

Покращення становища кредиторів у процедурі банкрутства як спосіб підвищення рейтингу України у «Doing Business»

На розгляді у Верховній Раді України знаходиться проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з питань банкрутства (щодо забезпечення європейських стандартів у сфері відновлення платоспроможності боржника та спрощення умов ведення бізнесу в Україні)» реєстр. № 3163 від 22 вересня 2015 року.

Вказаний законопроект розроблений Міністерством юстиції України та

² Збережено стиль і граматику оригіналу

внесений до Верховної Ради України Кабінетом Міністрів України з метою покращення позиції України за напрямом «Врегулювання платоспроможності» у рейтингу «DoingBusiness». Нагадаю, що на сьогоднішній день Україна за цим напрямом посідає 141 місце, що є дуже низьким показником для країн Європи. Так, наприклад, сусідня Польща отримала рейтинг 30, а локомотив європейської економіки – Німеччина – 3.

До таких низьких показників із врегулювання платоспроможності призводять недоліки діючої редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», в тому числі низький рівень участі кредиторів та забезпечення їх прав у процесі банкрутства неплатоспроможного боржника. виправити такі недоліки та привести законодавство України до європейських стандартів покликаний вищезазначений законопроект.

У цій статті ми розглянемо запропоновані зміни, які будуть цікаві, перш за все, кредиторам боржника, а отже і майбутнім інвесторам в економіку України.

Спрощення процедури досудової санації боржника

Досудова санація є ефективним та гнучким інструментом відновлення платоспроможності боржника, який через тимчасові економічні труднощі не може виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, однак має намір відновити свою платоспроможність та продовжити господарську діяльність без втрати репутації та зі збереженням керівництва. Перш за все в такій процедурі зацікавлені конкурсні кредитори, адже повне відновлення платоспроможності боржника може означати і повне задоволення їх вимог.

Однак, забезпечені кредитори, права та вимоги яких достатньо захищені і в процедурі банкрутства, на практиці часто блокують початок досудової санації шляхом неузгодження плану санації, адже за діючим законом досудова санація може бути проведена лише за письмовим погодженням усіх забезпечених кредиторів.

Законопроектом пропонується надати можливість проведення досудової санації боржника без обов'язкового погодження плану санації усіма забезпеченими кредиторами. У той же час на забезпечених кредиторів, які не погодили план досудової санації, не буде поширюватися мораторій на задоволення вимог кредиторів у процедурі досудової санації.

СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Відповідно до поточної редакції Закону провадження у справі про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) становлять не менше 300 мінімальних заробітних плат, які не були задоволені боржником протягом 3 місяців.

Безспірними вимогами кредиторів вважаються грошові вимоги кредиторів, підтверджені судовим рішенням, що набрало законної сили, і постановою про відкриття виконавчого провадження. Тобто, заявнику для відкриття провадження у справі про банкрутство необхідно було подати до суду два документи: рішення суду і відповідну постанову державного виконавця.

У законопроекті ж пропонується спростити вказану процедуру шляхом підтвердження безспірності вимог кредиторів або рішенням суду, або

постановою про відкриття виконавчого провадження.

Такі зміни дійсно економлять час та кошти кредиторів та боржника, зменшують непотрібне навантаження на виконавчу службу. Крім того, зміни відкривають можливість державним фіскальним органам звертатися до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство боржника, у якого є борги зі сплати податків, адже за чинної редакції вони такого права не мали через неможливість відкриття виконавчого провадження.

3. СКОРОЧЕННЯ ЧАСУ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА

Однією з важливих змін є скорочення часу процедури банкрутства шляхом усунення можливості продовження господарськими судами строків процедур банкрутства, встановлених чинною редакцією Закону, та закріплення можливості такого продовження судом лише один раз.

Справа в тому, що чинна редакція Закону хоч і встановлює строки проведення процедури розпорядження майном боржника та судової санації, однак дозволяє судам їх продовжувати необмежену кількість разів. Такий недолік на практиці призводив до затягування процедур банкрутства на багато років.

Отже, встановлюючи можливість суду продовжувати строки процедур банкрутства лише один раз, законопроектом пропонується встановити максимальний строк процедури розпорядження майном боржника у 175 днів, а судової санації – 18 місяців.

Такі обмеження законопроектом не передбачені для процедури ліквідації боржника (на даний момент граничний строк проведення процедури ліквідації становить 12 місяців). Хоча чинним Законом прямо і не передбачено можливості продовження цього строку, однак на практиці судами за клопотанням ліквідатора строк проведення ліквідаційної процедури все ж продовжується на підставі ч.4 ст. 53 Господарського процесуального кодексу України, згідно із якою призначені господарським судом строки можуть бути ним продовжені за заявою сторони, прокурора чи за своєю ініціативою.

Слід зазначити, що можливість продовження строку ліквідаційної процедури понад встановлений законом строк, на думку науковців, є нормальною практикою, адже у випадку великої або складної ліквідаційної маси проведення ліквідаційної процедури у 12 місяців може бути неможливим, внаслідок чого задовольнити вимоги кредиторів буде проблематично.

Крім того, передбачено встановлення чітких строків погодження органами, уповноваженими управляти державним майном, планів санації, мирових угод та переліків ліквідаційних мас, а також змін і доповнень до них у провадженнях справ про банкрутство державних підприємств або підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%, та інші питання;

ЗБІЛЬШЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ КРЕДИТОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА

Перш за все до сторін у справі запропоновано відносити всіх кредиторів, в тому числі і забезпечених, а не тільки конкурсних як в чинній редакції закону. Надається право трьом найбільшим кредиторам взяти участь у підготовчому засіданні, щоправда лише у випадку, якщо перелік кредиторів та інформація про розмір їх вимог були надані боржником у своєму відзиві або заяві про

порушення провадження у справі про банкрутство.

Кредиторам додатково надається право подавати до суду заяву про виклик керівника боржника для надання пояснень щодо перешкоджання ним виконанню розпорядником майна своїх обов'язків.

У процедурі розпорядження майном збори кредиторів або комітет кредиторів (після його створення) погоджують питання реорганізації і ліквідацію боржника, створення та участь в юридичних особах, виплату дивідендів, проведення емісії цінних паперів, вихід зі складу учасників боржника юридичної особи, придбання в акціонерів раніше випущених акцій боржника.

Забезпечені кредитори отримують право дорадчого голосу на зборах кредиторів.

Збори кредиторів можуть бути скликані та організовані не тільки арбітражним керуючим (розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором), а й комітетом кредиторів, сума вимог яких становить не менше ніж третину всіх вимог, внесених до реєстру вимог кредиторів, або за ініціативою однієї третини кількості голосів кредиторів.

Збори кредиторів проводяться за місцезнаходженням боржника або в іншому місці, визначеному зборами кредиторів. До обрання комітету кредиторів його повноваження, визначені законом, виконують збори кредиторів.

У разі надання забезпеченим кредитором згоди на продаж майна, що є предметом забезпечення, він отримує право встановити правила проведення аукціону відповідно до статей 65 (проведення повторного аукціону) та 66 (проведення аукціону з можливістю зниження початкової вартості) цього Закону.

На відміну від чинної редакції Закону, початкову вартість продажу майна боржника визначатиме ліквідатор. У той же час комітет кредиторів отримує право вимагати проведення оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності.

У разі, якщо господарським судом винесено ухвалу про ліквідацію юридичної особи – банкрута, майно, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, передається власникові або уповноваженому ним органу. А в разі відмови власника від прийняття майна, непродане майно передається безкоштовно іншим установам. Також пропонується видалити із Закону недолугі норми, які регламентували процедуру передачі непроданого майна після ліквідації боржника в управління іншій юридичній особі для подальшого продажу.

ДОСТУП КРЕДИТОРІВ ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАН ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА БОРЖНИКА

Законопроектом пропонується спростити доступ кредиторів до інформації про хід процедури банкрутства. З цією метою передбачається створення спеціалізованої сторінки веб-сайту державного органу з питань банкрутства, до закритої частини якої будуть мати доступ кредитори, забезпечені кредитори, інвестори, а також поточні кредитори (з моменту прийняття господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом).

Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) зобов'язується не рідше одного разу на місяць оновлювати

інформацію про фінансовий стан боржника та хід провадження у справі про банкрутство, зокрема про:

- правочини, які укладені після відкриття провадження у справі про банкрутство та відомості про рух коштів;
- прогноз доходів і витрат на 6 місяців;
- активи боржника (із зазначенням наявних обтяжень), а також інформація про дебіторів боржника та підстави виникнення дебіторської заборгованості;
- зобов'язання боржника та підстави виникнення зобов'язань, інформацію про кожного з кредиторів, їхні вимоги та черговість;
- пропозиції щодо можливості відновлення платоспроможності боржника (для розпорядника майна та керуючого санацією);
- виконання плану санації (для керуючого санацією);
- фінансовий стан і майно боржника на день відкриття ліквідаційної процедури та під час проведення ліквідаційної процедури, використання коштів боржника (для ліквідатора).

Крім вищенаведених змін, законопроектом також вдосконалюються процедури призначення розпорядника майна боржника, процедури реалізації майна боржників у процедурах банкрутства та оформлення придбання такого майна, а також питання регулювання та контролю діяльності арбітражних керуючих.

Звісно, прийняття вказаного законопроекту Верховною Радою України не вирішить всіх проблем у сфері відновлення платоспроможності боржника. У той же час такі зміни здатні значно покращити становище кредиторів, зменшити ризики втрати інвестованих коштів, а отже, і збільшити привабливість нашої економіки для іноземних та вітчизняних інвесторів(<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/3380/1315/>). – 2016. – 14 .04).

Блог на сайті: PRAVO TODAY: LEXLIGA

Про автора: Волкович Ольга, начальник відділу загальної юридичної практики Міжнародна юридична компанія LEXLIGA

Мораторій на проведення перевірок суб'єктів господарювання – заборона чи обмеження?

Не зважаючи на достатню кількість прийнятих за останній час нормативно-правових актів, які створили умови для поліпшення бізнесу у різних сферах господарської діяльності, контролюючі органи, враховуючи відсутність єдиного підходу до визначення підстав проведення перевірки в умовах дерегуляції, користуються зазначеними прогалинами, що, у свою чергу, відображається на діяльності суб'єктів господарювання.

Нагадаємо, що вимогамизаконів України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» №76-VIII та «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII встановлено мораторій на проведення перевірок суб'єктів господарювання контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції

України).

Зокрема, відповідно до п. 3 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб-підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або з вимогами Кримінального процесуального кодексу України.

Аналізуючи вже наявну судову практику, зокрема, рішення судів, прийнятих в порядку адміністративного судочинства, предметом яких є оскарження рішень органів державного контролю в частині проведення перевірок суб'єктів господарювання, можна зробити висновок, що органи державного контролю трактують положення зазначених вище нормативно-правових актів як мораторій на проведення перевірок лише для органів Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції України. Із зазначеними доводами та твердженнями ані судді, ані Державна регуляторна служба України не погоджуються.

Так, суди при прийнятті рішень, задовольняючи позовні вимоги суб'єктів господарювання, аргументують свою позицію тим, що відповідно до положень Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» під поняттям «державного нагляду (контролю)» слід розуміти діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування (далі – органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема, належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища, а тому поняття «контролюючий орган», що застосоване у п. 3 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII слід трактувати через призму саме Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», а не лише через норми податкового законодавства.

Крім цього, ще не менш важливим аргументом при прийнятті рішень судами є акцентування уваги саме на підставах проведення перевірок суб'єктів господарювання за відсутності обов'язкової згоди Кабінету Міністрів України, а саме на наявності документального підтвердження обсягу доходу (фінансового звіту) господарюючого суб'єкту (до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік) для включення його до плану здійснення заходів державного нагляду (контролю).

Виникає логічне питання: яким чином «контролюючий орган» здійснює аналіз фінансової діяльності суб'єкта?

Як показує практика, органами державного контролю взагалі не вживається заходів до фактичного з'ясування зазначених обставин, а включення суб'єктів господарювання здійснюється на підставі вже наявної інформації, яка, доречі, не завжди оновлюється своєчасно. Наприклад, до плану здійснення заходів державного нагляду (контролю) дуже часто включаються суб'єкти господарювання, які є більш-менш відомі (так звані «фінансово спроможні» підприємства), або взагалі які вже не здійснюють господарську діяльність, або змінено назву підприємства, або взагалі підприємство ліквідовано тощо.

Слід зазначити, що під терміном «оприлюднення звітності» розуміється офіційне подання фінансової звітності до органів виконавчої влади та органів державного контролю (наприклад, Державний комітет статистики України, Державна фіскальна служба України, Антимонопольний комітет України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку), інших установ і організацій, яким відповідно до законодавства України надано повноваження для отримання бухгалтерської та фінансової звітності від суб'єктів господарювання, а також офіційна публікація звітів про фінансовий стан підприємства у засобах масової інформації, якщо це передбачено законодавством (п. 4 ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Зазначена позиція суддів, на мою думку, є дуже слушною та такою, що відповідає задекларованій позиції керівництва держави щодо створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

З огляду на викладене, під мораторієм на проведення перевірки слід розуміти саме «обмеження», а не «заборону», оскільки проведення перевірок суб'єктів господарювання не забороняється взагалі, а законодавством визначено ряд обов'язкових та вичерпних підстав для їх проведення.

Крім цього, варто зазначити, що на більшості офіційних інтернет-порталах органів державного контролю розміщуються плани здійснення заходів державного нагляду (контролю) із зазначенням конкретних суб'єктів господарювання, що, у свою чергу, може надати можливість своєчасно захистити свій бізнес від можливого тиску контролюючих органів та безпідставного проведення перевірок.

І на останок, *perlegisactiones!* Незабуйте, що діяти треба законним чином!

У разі виникнення питань, радимо Вам звернутися до нашої Компанії з приводу надання більш детального роз'яснення та отримання допомоги у їх вирішенні (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/3380/1321/>). – 2016. – 14.04).

Блог на сайті: PRAVO TODAY

Про автора: Віталій

И еще раз о налоговой системе...

Наши законодатели, вместе с руководством профильных министерств и ведомств вошли в «кураж» и продолжают как бы реформировать налоговую систему. Однако, самой концепции, которая должна стоять в основе всех изменений как не было, так и нет. Кодекс наполняется новыми нормами,

количество приказов Минфина растет в геометрической прогрессии, а упрощения ведения бизнеса оттягивается на десятилетия.

Вот к примеру, все говорили о своевременном и автоматическом возмещении НДС, что вселяло надежду для бизнеса, а получилось как всегда – подобие.

Все знают, что с 1 февраля текущего года действуют новые нормы НК Украины, которые устанавливают, – бюджетное возмещение осуществляется в хронологическом порядке и согласно очередности внесения плательщиком НДС в соответствующий реестр заявлений на возврат суммы бюджетного возмещения. Казалось бы, все просто и понятно. Ура...!

Но, законодатель пишет, что реестров будет всего два, а не как все думали один общий, открытый и объективный.

Для того, чтоб иметь честь быть внесенным в так называемый первый реестр, налогоплательщик не должен находиться в состоянии прекращения деятельности, обязан находиться по местонахождению, подтвердить сведения, не пребывать в процедуре банкротства и т.п. Однако, это не все. Плательщик НДС должен иметь необоротные активы, остаточная балансовая стоимость которых на отчетную дату, должна превышать в три раза сумму налога, заявленную к возмещению. При этом, субъект хозяйствования должен осуществлять операции по вывозу товаров в таможенном режиме экспорта, удельный вес которых в течении 12 последующих отчетных налоговых периодов совокупно составляет не менее 40% от общего объема поставок.

Если плательщик НДС не соответствует вышеуказанным параметрам, он может попасть в так называемый второй реестр, где шансы получить возмещения уменьшаются в разы.

Таким образом, у нас вырисовывается две очереди возмещения НДС, вместо одной ранее существовавшей. Вероятнее всего, что соблазн попасть в «правильный» реестр всегда остается, а это в свою очередь будет источником манипуляций и торга со стороны фискальных органов. Резюме – произошло упрощение или нет? Может администрирование упростилось? Нет, опять таки, новые сложности, новые схемы и т.п. Ну почему не сделать открытый реестр с открытыми документами? Это же не сложно. Зачем придумывать велосипед? Вероятно, что пока еще возмещение НДС – остается неплохим способом обогащения не совсем чистых на руку чиновников, которые действительно хотят упрощения, но не для бизнеса, а для себя родных...

Берем еще один пример нововведений в 2016г. – новый Порядок оформления и подачи жалоб налогоплательщиками и их рассмотрение контролирующими органами (приказ Минфина № 916 от 21.10.2015г.). Напомним, что до этого действовал Порядок оформления и подачи жалоб налогоплательщиками и их рассмотрения органами доходов и сборов (приказ Министерства доходов и сборов Украины № 848 от 25.12.2013г.).

Рекламируя необходимость принятия такого нового и «актуального» документа, его инициаторы обращали внимание, что его цель – сократить количество административных исков в судах, снизить количество споров и урегулировать спорные ситуации вне зала судебных заседаний. Не знаю, насколько этот новый Порядок поможет достигнуть поставленной цели, но

общий анализ документа позволяет сказать следующее:

– основные положения и порядок административного обжалования остались практически без изменений, в том числе и сроки (контролирующий орган будет продолжать продлевать себе сроки, как и ранее);

– новый Порядок состоит из девяти разделов, как и старый Порядок. При этом, названия разделов действующего и старого Порядка – совпадают;

– смысловое наполнение нового Порядка абсолютно не меняет действующую ранее процедуру обжалования;

– некоторые положения нового Порядка не всегда согласовываются с нормами Таможенного кодекса Украины, а также не содержат упоминания об Автономной республике Крым и г. Севастополе. Случайно? Или так нужно?

Подводя итог, судить Вам, нужны ли такие изменения или нет? Приводят они к упрощению жизни бизнеса и человека или нет? Ответ очевиден и повторять его не будем.

Складывается такое впечатление, что некоторые наши органы, принимая подобные «новые» документы, проводя таким образом реформы, просто и банально ставят галочку в своем глобальном плане законодательных работ, получая при этом премии за демонстрацию «ноу-хау» (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/1395/1329/>). – 2016. – 15.04).

Блог на сайті: UBR.ua

Про автора: Тарас Галайда

Абонплата за електрику – це чутки

«Абонентська плата», або плата за клієнтське обслуговування, передбачена новим законопроектом «Про житлово-комунальні послуги» № 1581-д, який готується до другого читання.

Плата за клієнтське обслуговування – додатковий платіж, який споживач сплачує виконавцю комунальної послуги з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами в разі укладання договорів про надання комунальної послуги виконавцем такої послуги з кожним зі співвласників багатоквартирного будинку.

Плата за клієнтське обслуговування включає витрати, пов'язані зі збутом комунальних послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами у житлових будинках, зокрема:

1. витрати на проведення робіт з періодичної перевірки, обслуговування і ремонту вузлів обліку, що є власністю фізичних осіб, у тому числі їх розпломбування, опломбування, демонтаж, транспортування та монтаж після перевірки;

2. основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування праці персоналу, що безпосередньо зайнятий збутом послуг та обслуговуванням споживачів;

3. амортизацію необоротних активів, приміщень та програмних засобів;
4. витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів;
5. послуги банків та інших установ з прийому та перерахування коштів споживачів;
6. податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі.

Формування тарифів на послуги з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами здійснюється без урахування витрат, що входять до плати за клієнтське обслуговування.

Разом з тим, думки народних депутатів з цього приводу розходяться, одні пропонують запровадити плату за клієнтське обслуговування, інші залишити існуючий порядок сплати за житлово-комунальні послуги. В якій редакції буде прийнято закон у другому читанні, покаже голосування.

Постачання електроенергії взагалі нема в переліку послуг, на які планується введення плати за клієнтське обслуговування. Розмір цієї плати невідомий, та має розраховуватися Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). При цьому, яка б це сума не була, НКРЕКП має відняти її від діючого тарифу. Тобто, припустімо, вартість 1 Гкал встановлена зараз у 800 грн., цей тариф мають розбити на дві частини: власне сама послуга опалення (орієнтовно 750 грн) та плата за клієнтське обслуговування (50 грн). Споживач при нормальному підході НКРЕКП до цього питання нічого не повинен втратити – це ті ж кошти, просто розбиті на два окремих платежі.

Стосовно прив'язки розміру абонплати до потужностей, то в законопроекті про це не йдеться. До електроенергії це взагалі не має відношення – зараз така інформація поширюється на рівні чуток у ЗМІ. На рівні: один експерт вважає що можливо буде абонплата на електрику.

«Когда Украина перейдет на рыночные тарифы и примет закон «О рынке электроэнергии Украины», для украинцев будет введен еще один тариф: абонплата за то, что ваше жилье присоединено к электросети. Это означает, что вы будете платить за свет даже в том случае, если вы не израсходовали ни киловатта. Абонплата за электроэнергию схожа с тарифом на газ. Этот тариф планируют сделать плавающим, в зависимости от заявленной мощности. Абонплата за электроэнергию будет единой для всех и платить ее тоже будут все. Так говорят эксперты».

Про абонплату за електрику наразі не йдеться – якщо вона буде введена, про це буде вказано в законі «Про ринок електроенергії України». Проте він взагалі не прийнятий (<http://blog.ubr.ua/finansy/abonplata-za-elektriku-ce-chutki-13506>). – 2016. – 20.04).

Блог на сайті: UBR.ua

Про автора: Вадим Івченко, народний депутат України

В парламенті лобіюють законопроект, який легалізує продаж землі в обхід мораторію

На своєму засіданні Аграрним комітетом був схвалений законопроект №2028а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання окремих питань правового статусу земель фермерського господарства». На комітеті я виступив з різкою заявою щодо цього законопроекту, оскільки ним запроваджуються норми, проти яких сьогодні одноставно виступають аграрії, а саме – відкриття ринку землі!

Так що ж такого “новаторського” пропонує дана норма закону?

1. Надання права на створення фермерського господарства усім громадянам України, незалежно від наявності у них відповідної освіти та досвіду роботи.

2. Законодавче закріплення статусу земельних ділянок фермерських господарств як земель для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

3. Можливість продажу земельних ділянок державної чи комунальної власності або права оренди на них для ведення фермерського господарства виключно на земельних аукціонах;

4. Можливість переоформлення права оренди земельних ділянок, що надані фізичним особам та використовуються для ведення фермерського господарства, на фермерське господарство як суб'єкта господарювання.

Тобто, звучить все начебто доцільно. Але, особливу увагу хочу приділити четвертому пункту.

Ринок землі розпочнеться після того, як фізичні особи, фермери розпочнуть переоформляти права оренди або власності на землю на юридичну особу. Згідно закону, фізична особа, яка набуває земельну ділянку у власність або оренду, повинна протягом 2 місяців створити фермерське господарство – юридичну особу (як правило ТОВ) і перереєструвати на неї земельну ділянку.

Утворена юридична особа може приймати інших учасників і таким же чином у це товариство можу увійти ще безліч фізичних осіб, які набули право власності чи оренди на сільськогосподарську землю. Ці землі також переоформлюють на це товариство. Тобто створена компанія може володіти у статутному капіталі сотнями тисяч гектарів землі!

Що ж надалі може відбуватись з цим товариством? Все що завгодно...

Товариство може бути продане будь якому громадянину України або будь якій іншій юридичній особі навіть з іноземним капіталом на підставі купівлі-продажу, або купівлі частки у статутному капіталі компанії. Земля може бути вилучена за борги банком, оскільки ТОВ одержує право на отримання кредиту під заставу майна. І той розпоряджатиметься землею на власний розсуд. (Мені здається банків, які надаватимуть кредити подібним ТОВ буде багато...)

І ще одне: землю передають виключно через аукціони усім громадянам України, незалежно від наявності у них відповідної освіти та досвіду роботи, чим автоматично викреслюють з списку можливих власників реальних

фермерів, які навіть вже працюючи у цьому регіоні навряд чи зможуть конкурувати з більш грошовитими “оппонентами”. До речі, особа, яка виграла право на оренду землі тепер зможе передати її тому ж реально працюючому фермеру у субаренду за завищеними ставками, і на цьому непогано заробити, вже як посередник.

Тобто підсумовуючи всі вищевикладені факти: закон 2028а створює легальний спосіб продажу земель великими масивами (утворені шляхом корпоратизації фермерських господарств) в обхід мораторію та можливість не вкладаючи власний досвід та труд отримувати прибутки.

Всі ці аргументи я привів коментуючи положення цього закону моїми колегами – депутатами аграріями на комітеті. Тим самим, які виходячи до фермерів і аграріїв на зібраннях та мітингах кожного разу обіцяють їм законодавчу підтримку і виголошують лозунги, що саме вони не здадуть інтересів людей, які працюють на землі. Я далекий від думки, що вони просто не зрозуміли, в чому все ж таке криється та єдина норма, заради якої цей законопроект буде голосуватись у парламенті...

Далі висновки робить самі!
(http://blogs.lb.ua/vadym_ivchenko/333392_parlament_i_lobiyuyut_zakonoproekt.html). – 2016. – 20.04).

Блог на сайті: UBR.ua

Про автора: Володимир Бєлий, заступник директора з навчально-виховної роботи Херсонського фізико-технічного ліцею при ХНТУ та ДНУ

Про оновлення атестації вчителів

Про необхідність оновлення існуючого механізму атестації вчителів не говорив хіба що лінивий. При цьому є два підходи.

Перший полягає у тім, що можливості вдосконалення наявної моделі, мовляв, не вичерпані і потрібно лише краще пошукати нові, тобто більш «правильні» підходи до здійснення процесу.

Другий спрямовано на зміну принципів здійснення атестації: замість принципу «свої по-черзі атестують своїх» запровадити незалежний її формат.

При цьому перший підхід мало кого з тих, хто прагне до відповідальної професійної позиції може ще обнадіювати, бо у соціумі «запахло» розуміння наступних природно впливових речей.

По-перше, існуюча модель оцінки діяльності вчителя є сильно залежною не лише від рівня кваліфікації самого вчителя як такого, а й у більшій мірі від успадкованої життєвої орієнтації його учнів, котра надто часто не передбачає внутрішнього бажання дійсно вчитися. Вже не кажучи про симпатії/антипатії особистісного рівня.

По-друге, підсумкові засідання міської/районної атестаційної комісії для тих, хто претендує на вищу категорію чи звання проходять протягом трьох годин так, що директор щодо кожного свого вчителя має час на дві-три фрази – не більше. Детальним об'єктивним вивченням кожного окремого претендента тут як ніколи не пахло, так у цій моделі ніколи і не з'явиться, бо ж над всіма

висять нагальні поточні справи.

По-третє, будь-яка складна та ще й суб'єктно перевантажена система є нестійкою та малоефективною.

По-четверте, відсутність єдиної «шкали вимірювання» системного рівня завжди надає лише спотворені індикатори стану системи.

Ось живий недавній приклад. Ми у своєму ліцеї шукаємо на наступний навчальний рік високо кваліфікованого вчителя математики. Приходить кандидат з вищою категорією та званням «Старший вчитель» і виконує запропонований варіант ЗНО (2010 рік) так, що 35-те і 36-те завдання зовсім «валить», 5 завдань середнього виконує повністю неправильно, а 7 – частково. Дивитись його в роботі з нашими ліцеїстами на «пробному» уроці вже не має сенсу, бо ж самі учні зіпсують йому як його власну самооцінку, так і офіційний статус від «державної» атестаційної комісії.

Постає питання: «Чи розуміють менеджери освіти вищого рівня безперспективність не лише наших псевдодержавних (ДПА) для школярів, а й щоп'ятирічних псевдодержавних атестацій для вчителів?»

Невже досі не видно, що ніякого суттєвого впливу на мотивацію як школярів до навчання, так і вчителів до підвищення кваліфікації у масових вимірах така модель вже не додає? Невже не зрозуміло, що без дієвої мотивації учасників діяльності зовнішніми незалежними чинниками не буває гарно діючих моделей, адже люди і не ангели «во плоті», і не «шестерні» сталльної машини?

Ту ж до деякої міри позитивну дію, що частково маємо просто за інерцією забезпечує природний вплив на якість діяльності, що йде від стажу роботи. Тільки ж цього замало, якщо йде мова про управління процесами.

Перехід

У контексті останнього, звісно, нічого нового не хочуть і чути ті експерти, посадовці, депутати та освітяни пересічного рівня, котрі поділяють ще й думку, що нам, власне, і ЗНО для учнів не є потрібним. І таких багато.

Тому й втрапила країна у стан неминучого у період змін реваншизму прибічників старої моделі суспільного самоврядування життя у різних його сегментах. В освітніх процесах у тому числі.

Втім, не менш очевидним є й зворотне: в інтегральному підсумку суспільство попри все таки порве з традиційним пострадянським форматом прийняття «комісійних» рішень «своїми людьми» у вигляді якби демократичного «підняття рук/заповнення бюлетенів».

Парадоксально, але в основі цього тренду змін лежать неминучі для існуючого стану реваншистські намагання блокувати можливості громадянин до прямого впливу на власну долю. Звісно, що від цього суспільний протест буде лише зростати.

Тому за цих умов очікуваним інноваційним проектом буде така нова модель, котра навпаки мінімізуватиме суб'єктно залежні складові, а натомість розширюватиме можливості кожного до незалежного самовираження своєї професійної здатності. Для тих, хто того прагнеть. Від держави тільки й потрібно буде, що таких підтримати і припинити «тягнути до гори» тих, хто не бажає працювати над собою.

Мова не лише про вимоги вищого рівня оплати праці як такого. Це саме собою. Тут (щодо атестації) кореневим питанням є формування такого механізму незалежної атестації, який би знімав усі перепони до запровадження дійсно мотивуючої суттєвої різниці в оплаті праці початківця-випускника університету та практикуючого педагога. Так, щоб її вплив став помітним в очах батьків та учнів, чого суспільству бракує зараз.

Світло

Зазвичай речовина випромінює чи поглинає світло вже тоді, коли навіть ДЕЯКІ її представники (електрони) переходять з одного енергетичного стану в інший. При чому після викиду у простір кванту світла атом переходить у стан такої нової стійкої рівноваги, коли подальшого існування йому потрібно МЕНШЕ енергії ніж це було до того.

От і давайте у контексті схильності природи до формування універсальних базових принципів врахуємо те, що :

– по-перше, новоякісний стан система отримує історично помітну перспективу лише тоді, коли

передбачатиме для того мінімальні енергетичні потреби;

– по-друге, людські мрії мають здатність збуватися, бо для їх втілення прийнято працювати, а

для просування у життя не потрібно чекати, щоб всі «цеглинки» системи до того дозріли. Досить і активних проектно-здатних окремих «центрів конденсації» перспективних ідей та задумів.

Щодо нашого контексту (атестація вчителів) пропоную, наприклад, наступну НОВУ модель атестації вчителів у вище зазначених параметрах «ціна – якість». Звісно, поки що лише ескізно. При цьому прохання не реагувати відразу з першого чи другого речення, а дочекатися всього викладу.

Отже, пропоную задуматися у проектній площині над наступними ключовими точками ідеї:

Генеральний інспектор

Ввести для кожної області посаду ОДНОГО генерального інспектора закладів

загальної середньої освіти (школи, гімназії і ліцеї, якщо по-новому). У сітці штатного розпису центрального державного рівня. Задля його незалежності від місцевої територіальної влади;

При цьому:

а) надати йому для офісного приміщення кімнату в одній зі шкіл обласного центру;

б) створити для нього на базі потужного комп'ютера з ліцензованим програмним забезпеченням електронний офіс та забезпечити безлімітним виходом в Інтернет;

в) доручити розгляд апеляцій педагогічних працівників області щодо результатів їх атестації, яка буде здійснюватися по новій моделі;

г) зобов'язати вести ВІДКРИТІ: реєстр, базу даних атестацій та результатів апеляцій

всіх педагогічних працівників області;

д) уповноважити відслідковувати і знімати присвоєну категорію (діє

безстроково

за умови неперервного стажу роботи) у тих випадках, коли перерва у роботі складе більше ніж три роки поспіль;

Атестація

Вона має передбачати:

– ПО-ПЕРШЕ, предметно-педагогічні її складові у незалежній ЕЛЕКТРОННІЙ формі:

а) предметне ЗНО для вчителів;

б) есе-відповідь на загально-педагогічну тематику на кшталт: «Ваші дії у наступній ситуації...» з числа тих, що подає під час процедури електронна програма-генератор «сліпого вибору»;

в) заявку педагога (за бажання) на проходження атестації своєму генеральному інспектору і у призначений час її відпрацювання або в офісі генінспектора, або деінде, але в он-лайн режимі прямого зв'язку з інспектором, що супроводжується відеоспостереженням та записом;

г) перевірку предметного ЗНО автоматизовано, а захищений від втручань файл есе-відповіді – інспектором;

д) відображення (автоматичне) результатів атестації у ВІДКРИТІЙ базі даних, які може переглядати кожен громадянин (умови проходження атестації мають передбачати відповідну згоду);

е) 60% від максимально можливої кількості балів на вище описаний блок атестації;

– ПО-ДРУГЕ, дисциплінарно-посадові її складові та рівень суспільно-професійної активності, партнерства і співпраці педагога з батьками та учнями ЯК ТАКІ, що визначаються персонально директором закладу (40% від сумарного максимально можливого балу) з дотриманням наступних вимог:

а) відкритості (розміщується у базі даних атестації генерального інспектора);

б) підзвітності для можливих апеляцій, котрі має здійснювати генінспектор (легко здійснюються завдяки порівняльному аналізу анонімного анкетування учнів того, хто апелює і учнів тих його колег, що мають показник, бажаний для заявника апеляції);

в) адміністративно-посадову відповідальність директора за наслідками результатів апеляції на користь педагога-заявника;

г) адміністративно-посадову відповідальність генінспектора у випадку перевірки апеляції вчителя на об'єктивність оцінювання «своїм» генінспектором вже з боку центрального апарату генінспекції.

Критерій

Для істини, особливо технологічної природи, критерієм є життєва практика. Зовсім не потрібно аж надто розвиненого проектного бачення, щоб побачити в описаній моделі реалістичний механізм. Хоча б тому, що подібні моделі діють у сотнях країн світу. При чому тих країнах, котрі давно успішно здолали проблему надмірної бюрократизації освітньої сфери. Крім того, запропонована модель є оптимально затратною. Значно дешевшою за існуючі зараз супутні до педагогів-практиків структури. При цьому точно вона буде значно ефективнішою щодо мотивації педагогів до професійного росту та

відповідальності перед своїми учнями і їх батьками.

А ще – ніде у світі не має такої моделі атестації працівників, в основі якої був принцип кругової поруки! Навіть у колишньому СРСР брався до уваги лише однозначно виразний індикатор – педстаж.

Питання у готовності менеджменту вищого державного рівня ризикнути розпочати заміну старої моделі. І тут буде доречним нововведення заявленої у проекті закону «Про освіту» сертифікації педагогів, котра має діяти паралельно з існуючою процедурою атестації. Це ж якщо й є доречним, то лише як перехідний етап до створення цілісної системно вивіреної атестаційної процедури єдиного національного виміру та з однаковими для всіх потенційними можливостями. Відтак зможемо перевести у практичну площину відоме гасло політикуму: «Школа тримається ВЧИТЕЛЕМ», бо ж за дійсно гарного, сильного вчителя тримається, але приходиться у занепад за слабкого.

Наші сусіди з колишнього соцтабору вже дійшли до практичного усвідомлення того, що у нових умовах саме моделі, подібні до запропонованої тут, можуть бути дійсно дієвими. Так міністр освіти Грузії щодо нещодавніх тестувань вчителів країни «подчеркнула, что в течение трех лет у педагогов есть шанс пересдать тестирование. Среди не сдавших экзамены многим не хватило балла или полбалла. Они потенциально смогут сдать повторный экзамен. Если бы новую систему внедрили пять лет назад, у нас были бы другие результаты», – резюмувала Санікідзе (Вестник Кавказа).

Додам, що наразі у Грузії більше 80% вчителів не змогли здолати мінімальний рівень компетентності (60% від змісту завдання), а під час тестування вчителів Азербайджану майже три сотні вчителів не змогли навіть рівень у 10% правильно виконаних завдань. Так завідувач відділу інформації Міністерства освіти Азербайджану Ельнур Алієв підкреслив: «Діагностичне оцінювання педагогів дало змогу зрозуміти, що у школах сотні і тисячі вчителів із низьким рівнем знань. Були випадки, коли викладачі з ученим ступенем могли відповісти лише на 5 – 6 запитань».

Шкода, що у нас же з цього питання досі лише «відкладений сир на завтра» – дискусії і не більше. Так, з одного боку, маємо щодо цієї пропозиції: «Подобається, доречно було б взяти за основу та доопрацювати» (Юрій Шукевич, член колегії МОН), а з іншого: «Але не можу навіть уявити, при яких умовах центральна влада наважилась би на такий варіант кардинальних змін. Оскільки опір системи відбувся би надто потужним» (він же).

Втім, надії мають властивість не лише бути втраченими. Чи у нашому випадку знову буде не так? (http://blogs.lb.ua/volodymyr_biely/333153_pro_onovlennya_atestatsii_vchiteliv.html). – 2016. – 18.04).

Блог на сайті: UBR.ua

Про автора: Роман Семенуха, депутат Верховної Ради України

Знову про Конституцію. Порівняння проекту української префектури з французькою: Наполеону таке навіть не снилося

З різних джерел надходить інформація, що вже у найближчі місяці Банкова знову спробує схилити Парламент прийняти зміни до Конституції у частині децентралізації. Тому хочу приділити увагу інституту префектів у порівнянні з аналогічним за назвою інститутом префектів Франції.

В історії важко віднайти такі приклади, де право будь-якої країни складалося та розвивалося б тільки під впливом внутрішніх умов, не запозичуючи прямо чи опосередковано певні елементи ззовні. Як правило, національна правова система є одночасно результатом внутрішнього правового розвитку і взаємодії з правовими системами інших держав. Тож цілком можна погодитися з тим, що запозичення позитивного зарубіжного досвіду в правову систему України є одним з ймовірних інструментів її розвитку. Пропонована українському суспільству модель префектури у змінах до Конституції у частині децентралізації презентована в тому числі як запозичення ефективної моделі французької префектури. Разом з тим, досвід реформ за часи незалежності свідчить про те, що впровадження в Україні західноєвропейських правових моделей відбувається достатньо стихійно та непослідовно. Складається враження, що винятково для отримання додаткових повноважень, а не для передачі реальної влади на місця. Показово, що більше повноважень хоче кожен Президент.

Для ефективності запозичення іноземного досвіду необхідними є готовність та здатність політичного керівництва держави до засвоєння і використання елементів та стандартів іноземного права.

Натомість вивчення проекту змін до Конституції та законопроекту про префектів вказує на те, що використовувати іноземний досвід вітчизняні державні діячі готові лише тією мірою, в якій це не зачіпатиме їхніх політичних інтересів.

На перший погляд, процедури призначення префектів відповідно до Конституції Франції та у проекті змін до Конституції України цілком ідентичні – в обох країнах у цій процедурі задіяні і президент, і уряд.

Стаття 13 Конституції Франції – Префекти призначаються указом Президента Республіки в Раді Міністрів.

Стаття 118 Конституції України (з урахуванням змін, передбачених проектом № 2217а) – Префекта призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президент України.

Але в контексті аналізу цього питання хочеться звернути увагу на базову відмінність України та Франції. Україна є парламентсько-президентською республікою. На відміну від Франції, яка належить до президентсько-парламентських республік. А це означає, що співвідношення ролі та значення глави держави і уряду в Україні та Франції суттєво відрізняються. Хоча формально Конституція Франції не визначає керівної ролі Президента в системі виконавчої влади, проте тлумачення норм Конституції Франції в їх системному зв'язку вказує на те, що Президент Франції фактично виступає і як голова виконавчої влади: президент Франції головує в раді міністрів (ст. 9 Конституції Франції), а прем'єр-міністр лише у виняткових випадках і за спеціальним дорученням може заміщувати президента як головуючого на засіданнях ради міністрів з визначеним порядком денним (ст. 21 Конституції Франції);

президент Франції підписує акти уряду (ст. 13 Конституції Франції). Суттєве значення для визначення ролі президента щодо виконавчої влади мають положення статті 5 Конституції Франції про так званий «президентський арбітраж»: «Президент забезпечує своїм арбітражем нормальне функціонування публічних властей, а також наступництво держави». В Україні юридично вплив глави держави на виконавчу гілку влади обмежений.

На той факт, що французьке законодавство є зразком лише в тій мірі, в якій воно вписується в систему поточних українських політичних координат, вказує непослідовний та половинчастий підхід розробників змін до Конституції та законопроекту про префектів, зокрема, щодо регламентації процедури здійснення префектами адміністративного нагляду за органами місцевого самоврядування.

Тож не слід дивуватися, що запозичення французького досвіду в наших умовах зрештою може дати неочікувані і навіть принципово протилежні результати.

Таким чином, з проведеного порівняння можна побачити, що ключова відмінність українського префекта від його французького колеги полягає у тому, що останній не має самостійних повноважень зупиняти дію актів органів місцевого самоврядування – він може лише ініціювати перед судом питання про призупинення дії рішення ради до остаточного розгляду його судом.

Можна констатувати, що вітчизняний префект матиме суттєво більший адміністративний вплив на органи місцевого самоврядування у порівнянні зі своїм французьким колегою в частині нагляду.

Скажу більше: в жодній розвинутій демократичній країні представник центральної влади не може призупинити рішення органів місцевого самоврядування.

Крім того, варто відзначити, що французький парламент, на відміну від українського, наділений повноваженнями контролювати діяльність префектів. Відповідно до Закону № 82-213 від 2 березня 1982 року щороку, до 1 червня, уряд подає на розгляд парламенту доповідь про контроль, який здійснюється щодо актів комун представниками держави у департаментах, а також доповідь про контроль, який здійснюється щодо актів департаментів представниками держави в департаментах.

І наприкінці хочеться зупинитися на питанні здійснення префектом нагляду за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади Конституції і законів України.

Справді, у Франції префекти мають прямі повноваження щодо місцевих органів центральних державних відомств, а керівники таких місцевих органів їм підпорядковані. У статті 72 Конституції Франції прямо передбачається, що представник держави в адміністративно-територіальних утвореннях Республіки представляє кожного із членів уряду. Але ці повноваження префекта не є елементом децентралізації. Це прояв деконцентрації влади. Відповідно до французьких адміністративістів, деконцентрація – це «техніка управління», що означає розподіл виконання функцій держави всередині самої системи органів виконавчої влади.

В Україні ж про започаткування деконцентрації при реформуванні системи

органів виконавчої влади не йдеться. Таким чином, незрозумілим та необґрунтованим є надання префектам поряд з координаційними ще й контрольно-наглядових повноважень стосовно територіальних органів.

Крім того, контроль французьких префектів над місцевими органами центральних державних відомств не є абсолютним. Так, не підпорядковуються префектам у Франції місцеві підрозділи таких департаментів: департаменти державних фінансів (відповідають за створення податкових баз, збір податків та здійснення державних витрат), департаменти освіти і трудового законодавства. Натомість українські територіальні органи Державної фіскальної служби будуть контролюватися і фактично будуть підпорядковані префектам.

На сьогодні Україна продовжує свій складний та суперечливий шлях конституційного реформування. Але запозичення іноземних правових інститутів лише тоді стане способом вирішення внутрішніх українських проблем, коли до цього процесу ми підійдемо розумно та ґрунтовно, а не будемо використовувати його як ширму для прикриття перерозподілу “владного пирога” всередині політичної верхівки країни, а інколи догоджаючи агресору і західним «партнерам».

Стаття написана у співавторстві з Наталією Богуновою (http://blogs.lb.ua/roman_semenukha/333537_znovu_pro_konstitutsiyu_porivnyannya.html). – 2016. – 21.04).

Блог на сайті: Цензор.НЕТ

Про автора: Олена Тищенко, юрист

Закон, якого бояться депутати та ті, хто їм платить

«Закон, якого бояться депутати та ті, хто їм платить», – так назвав законопроект про конфіскацію майна без вироку суду громадський діяч, який наразі займається його лобіюванням.

В дійсності такого закону, який почав би працювати щодо майна минулого режиму, не хочуть не тільки ті, чийого майна закон теоретично стосуватиметься, але й ті європейські країни, в фінансову систему яких вкладені виведені з України мільярди. Що робить позицію європейських наглядачів досить цікавою. З одного боку вони мають наполягати на виконанні Україною умов Цивільної конвенції ООН проти корупції, ратифікуючи яку наша держава прийняла на себе відповідне зобов'язання, з іншого – поки що представники ЄС зробили все, щоб закон, який дійсно зможе працювати щодо майна колишніх посадовців, не пройшов друге читання. Навіть відкликали делегацію експертів, готових виїхати до України, які допомагали Казахстану робити аналогічні вже запропонованим в Раді зміни до кримінально-процесуального кодексу.

Навколо чого наразі розгорнулася «буря в стакані води»: конфіскація без вироку суду існує в усіх розвинених країнах світу, від США до Латвійської республіки. Її виникнення пояснюється тими ж причинами, по яким в нас досьогодні не арештовані та продовжують працювати та приносити прибуток майнові активи оточення Януковича: автозаправки Ставицького БРСМ, на швидку руку переоформлені на Голандську компанію, ЗМІ Захарченка та

Фірташа, фірташевські обленерго, компанії Злочевського та інших. Кримінальне право в усьому світі – право вкрай формалізоване, з жорсткими вимогами до порядку збору та фіксації доказів. Передусім це викликано тим, що в результаті до винної особи як правило застосовується найтяжчий вид відповідальності – позбавлення волі. Проте якщо справа стосується майна та відмивання коштів, та якщо її фігурантами є вищі посадові особи в державі, суворі процесуальні рамки кримінального процесу стають на заваді головній меті кримінального закону: притягненню винних осіб до відповідальності, та позбавленню їх можливості користуватися незаконно нажитим майном.

Наприклад у кримінальних оборудках Курченка за день з його банків вивозили сотні мільйонів доларів готівкою, оформлені в якості кредитів на підставних фізичних осіб, кількома клітками «мишки» за декілька хвилин перекидувалися десятки мільйонів доларів з рахунків офшорів в Україні, на їх Латвійські рахунки, звідти – на інші компанії в тих же банках, частина – потім – на Швейцарію, Росію, Казахстан, «відкати» Арбузову та сину Януковича на їх офшори. Всі ці операції робилися з Києва, з використанням онлайн банкінгу в кількох країнах. Після втечі Курченка з країни в його Брокбізнесбанку та Реалбанку раптом відбулися «пожежі». Затопленню піддалися й сотні документів в Межигір'ї.

При чому документи у справах щодо високопосадовців зникли й з державних реєстрів та банків. Залякані, зникли та «закінчили життя «самогубством» ключові свідки.

Тепер уявіть собі збір доказів у таких справах з точки зору українського кримінального процесу... Документальні докази повинні бути зібрані в паперовій формі, зафіксоване місце їх здобуття, на банківські документи має бути одержаний дозвіл суду, особи, які підписували документи мають дати свідчення, що вони робили це за вказівкою колишніх високопосадовців, і що фірми, оформлені на них, насправді належать не їм, фактично визнаючи свою вину у приховуванні злочину, що автоматично обтяжує їх відповідальністю попередньою змовою та групою осіб або злочинною організацією, і тд.

А тепер уявіть собі збір доказів навіть не вини певних осіб, а того, що майнові активи в Україні та за кордоном є наслідком кримінальної діяльності колишніх посадовців. Коли задля того, щоб приховати сліди були закриті банки та компанії, документи знищені, свідки вивезені (в найкращому випадку). Коли більша частина доказів, що залишилася, знаходиться за кордоном, чиї правоохоронні органи не тільки не мають бажання співпрацювати часто просто з бюрократичних причин, але й викриття кримінальних мільярдів та їх повернення Україні є фінансово небажаним для відповідних країн. Уявіть, що збір доказів за кордоном має відбуватися через міжнародно– правові запити, які готує слідчий, а відправляє міжнародне управління Генеральної прокуратури, до останнього часу очолюване деяким Віталієм Касько. Який відправив документи в Лондон з Ухвалою Печерського суду від 30 грудня 2014 року про арешт рахунків компаній Злочевського Бурізма та Бросіті на 1 день ПІСЛЯ засідання Лондонського суду, 22 січня 2015 року, внаслідок чого були розморожені 23 мільйони доларів США Злочевського. Він же забезпечував весь цей час відправку Ухвал судів про розкриття банківської таємниці щодо рахунків

оточення Януковича за день до кінця закінчення їх дії. Так, що в Латвійській прокуратурі нас запитали: ваше міжнародне управління що, користується «голубиною поштою», що все приходить толі, коли закінчується дія документів? Він же заблокував відправлення запиту щодо перейняття справи Курченка та інших осіб з Латвії, в якій міститься значна кількість доказів, починаючи від елементарної купівлі яхти Януковичу Курченком, до сотень мільйонів, виведених на швейцарські рахунки «Сім»ї».

Додайте до цього, що строк зберігання банківських документів за кордоном лише 5 років. А в нас злочини 2010-2013 років. До того ж якщо мова йде про мільярдні відмивання, в ньому беруть участь самі європейські банки та їх компанії. Вони роблять так звані «розриви»: коли, скажімо, громадянин N відправляє кошти з України на компанію А, яка належить банку, кошти з якої банк відправляє на власні потреби, а на офшор громадянина N кошти заходять з зовсім іншої компанії В, також належної банку. Ця послуга недешева – до 10 відсотків, але зв'язати злочинну діяльність громадянина N з коштами на рахунку його офшору практично неможливо. А кожний такий банк має зв'язки та своїх лобістів в органах влади, оплачує виборчі компанії політичних партій тощо, фінансує благодійні заходи в яких беруть участь представники влади, та громадські організації.

Отже можна скільки завгодно розповідати про допомогу нам «Заходу», але на практиці вона досить спірна. Вона трапилася по гарячих слідах лише на початку 2014 року, коли фінмоніторинги всіх країн передали нашим правоохоронним органам інформацію про рахунки оточення Януковича за кордоном та їх офшори. І те, далеко не всю. Після цього почалися судові процеси, зняття санкцій, розморожування коштів, перекладення збитків та судових витрат на бюджети відповідних держав (юристам Злочевського англійська Корона заплатила близько мільйону фунтів США), та, головне, включилися лобісти – політичні та економічні, які давно в партнерстві працювали з українськими високопосадовцями. Недарма Пол Манафорт, який сьогодні веде виборчу компанію Трампа, кілька років був радником Януковича та партнером Фірташа. І все. Допомога змінилася на перешкоди. Які, що не дивно, передусім торкнулися змін до українського законодавства.

Спецконфіскацію (стягнення майна, оформленого на третіх осіб) «реформатори» при підтримці ЄС звузили до кількох статей КК; до Кримінального процесуального кодексу було додано норму, за якою не підлягає стягненню майно третіх осіб, якщо слідство не доведе, що саме це майно є результатом злочину (а злочинне майно в нас завжди «на третіх особах в офшорах»); було припинено оперативно-розшукову діяльність МВС у зв'язку з створенням Національної поліції, а передача вже зібраних доказів новому органу не передбачена у перехідних положеннях, і це при тому, що в Генеральній прокуратурі, яка веде більшість справ по колишнім високопосадовцям, відсутній власний оперативний розшук (тобто можливості збору та фіксації доказів); а в реформі МВС детально було прописано лише права дорожнього патрулю. Почали створюватися нові органи на кшталт Держбюро розслідування та Антикорупційного бюро, які, ще до фактичного створення фактично зробили незаконним слідство ГПУ; згодом почався

перерозподіл справ від слідчих, що займалися ними вже два роки – особам, які були набрані «представниками громадськості» «з вулиці», та мали почати знайомитися з сотнями томів заново. І так далі, і так далі, і так далі. Та ще й реформа судів, яка фактично підштовхнула суддів-корупціонерів – почати «набиратися» перед втечею. І все це «за підтримки» Європейського Союзу та наших друзів з Посольства США, які наполягали на тому, що в Україні треба всі органи розпустити, та назбирати заново. Це готови рецепт для того, щоб гучні справи були нерозслідувані, час втрачений, докази знищені.

Отже для таких випадків в усьому світі і було запроваджено інший підхід до кримінального майна. Ніхто не «бігає» за злочинцями та їх офшорами, на які оформлене майно, та не розплутує багатоходівки з відмивання. Бо процесуально, враховуючи глобалізацію та розвиток інтернету, на відміну від ортодоксального кримінально-правового підходу, це практично неможливо. Весь світ розуміє, що які б складні схеми не будувалися, майном заволодівають для того, щоб ним користуватися. Отже зв'язати фактичного власника з майном досить легко. І тому підходить до майна осіб, які підозрюються у майнових злочинах з позиції «якщо воно набуто законно, то не має проблем це довести. Отже доведіть. Не можете – майно буде стягнуто на користь держави». Англія в своєму законі 2002 року навіть елегантно ввела поняття «кримінального стилю життя» (високі доходи при відсутності офіційних джерел), який може стати підставою для конфіскації. І звичайно весь світ не «заплющує очі» на таку очевидну річ як бенефіціарна власність, коли майно тримається на трастах та офшорах, і прямо дає процесуальну можливість судам визнавати його майном тих осіб, які ним (або доходами з нього) фактично користуються. В Україні ж закон досить розрізняє власність фізичних та заснованих ними юридичних осіб, що не дає можливості запрацювати такій статті як «незаконне збагачення», яка найкраще доводилася б щодо оточення Януковича та його самого, адже стосується як раз того самого кримінального стилю життя. І тому ми і «бігаємо» за Курченко та його обладнаннями по Латвії, в то час як він прекрасно живе за рахунок сіті АЗС в Німеччині, які наше право «не дає нам побачити».

Єдине, що відрізняється в світі – це підхід до такої «безвирокової» конфіскації. В країнах англійського права, де у кримінальному процесі стандартом доказування є «поза всяким сумнівом», її застосовують у цивільному процесі, стандарт доведення якого є «на балансі можливостей», та називають «цивільною конфіскацією». В інших країнах, де стандарти доказування відсутні, особливо в пострадянських – її роблять частиною кримінального процесу, як це зроблено в Казахстані та Латвії. Більш того, якщо мова йде про злочини, які вже трапилися, можливість застосувати стягнення без вироку суду залишається лише якщо буде йтися про вже існуючу в нас конфіскацію (або спеціальну конфіскацію), але в новій процедурі – окремому провадженні до вироку суду. В такому випадку доказуванню підлягатимуть лише такі факти як ознаки відмивання, наприклад прогонка коштів через «відмивочні» фірми, застосування підставних фізичних осіб для одержання фіктивних готівкових кредитів, та факт відсутності доказів законного походження майна або коштів, за рахунок яких його придбане. Саме це. А власник вже, якщо схоче, матиме навпаки, довести законність походження

майна та відсутність зв'язку між ним та підозрюваним у кримінальній справі. І ніякі ігри в «презумпцію невинуватості» тут ні до чого, адже в нас, як і в усьому світі презумпція невинуватості «прив'язана» до особи, а не до майна, тягар доведення законності якого як раз лежить на власнику через необхідність декларування тощо. До цього треба додати ведення в цивільне право поняття бенефіціарної власності і, в принципі, все. Можна починати працювати.

Але це теорія. На практиці в Раді було зроблено дві спроби провести закон про безвирокову конфіскацію майна. В 2015 році було подано проект щодо майна виключно оточення Януковича. Суб'єкти якого були визначені за принципом закону про люстрацію. Тоді головним аргументом проти був вибірковий підхід щодо певних осіб. Але закон наробив шуму, російські «імігранти» скинулися коштами на анти-піар акцію, і, головне, тоді вперше проявилися певні європейські та американські наглядачі, які довго позиціонували себе як друзі України, але раптом разом з проплаченими Львовчкіним «громадськими» організаціями виступили проти цього Закону.

Цього року подано законопроект 4057, який готувала Генеральна прокуратура. Законопроект звужений на цей раз не особами, а статтями КК та тим, що його планується застосовувати виключно щодо грошових коштів, отже це виключає з стягнення «заводи, пароходи» та інше майно. І знову «здійнялася» Європа та самопроголошені парламентські «правозахисники». І це при тому, що і перший і другий законопроекти повторювали європейські норми та передбачали абсолютно сучасний спосіб захисту прав «добросовісних власників» шляхом доведення ними законності походження належного їм майна. Та джерел його набуття. Але ж в Європи ще трошки – і можна забути про повернення нам якого сь майна. І за рахунок цих коштів видати нам «так і бути» ще один кредит під завищені (за ризики) відсотки.

Але це чому сь не влаштовує наших парламентських «борців за долю народу» та іноземних «друзів» України. І ось вже лунають заклики забути про проект 4057 (тому що ЕС «вже не буде міняти свою негативну позицію»), а ввести в нас цивільну конфіскацію. Чудову норму, якби в нас було англійське право. А без нього – цей гібрид ніколи на запрацює в наших умовах. Тим більше щодо майна Януковича та «Сім'ї». Адже цивільна конфіскація – це щонайменше новий вид відповідальності, який неможливо застосовувати щодо злочинів минулих періодів.

Отже минув вже другий рік після революції, а в Україні все ще відбувається «пошук» відповіді на запитання «як повернути 50 мільярдів, виведених режимом Януковича». І, очевидно, що відповідь на це полягає в цитаті, наведеної в першому абзаці. Або якщо процитувати одного з народних депутатів: «А що можна провести через цей Парламент? 20 депутатів лише в одного Іванющенка. Частина – виконує вказівки з закордону. А чистина – боїться, що це стосуватиметься їх самих» (<http://censor.net.ua/b2459>). – 2016. – 19.04).

Блог на сайті: LB.ua

Про автора: Валерій Давиденко, народний депутат України

Чому людям не варто боятися об'єднання громад

В Україні так довго, багато і по-різному говорили про реформу самоврядування, що ці розмови, зрештою, втратили зміст, а сам процес – суспільну довіру. Адже під приводом децентралізації в Україні усі попередні роки відбувалися протилежні дії, спрямовані на утиск фінансових, економічних та адміністративних прав громад.

Зрештою, подібні розмови почали викликати у людей настороженість і побоювання. Тож, у таких умовах запровадження реальної децентралізації у вигляді об'єднання громад має відбуватися поступово та виважено, із мінімальними ризиками щодо якості життя людей. Адже у країні бракує як суспільної довіри до цього процесу, так і маси нормативно-правових документів для організації процесу. Я переконаний, що процес об'єднання громад в Україні буде успішним лише, якщо змінити суспільне сприйняття влади, як такої. Людям довго нав'язували міф про «чарівника» на блакитному гелікоптері у вигляді президента, прем'єра, глави районної чи обласної адміністрації, які прийдуть і вирішать проблеми людей. Міф луснув, коли «межигірський чарівник» рвонув на гелікоптері до Москви. І цей міф треба розвіяти остаточно. Люди мають повірити, що саме вони обиратимуть місцевих очільників і спрямовуватимуть їх дії. А відтак – відповідатимуть за свій політичний вибір.

У країні має бути чіткий розподіл повноважень центру та місцевого самоврядування. Центр має опікуватися обороною, зовнішньою політикою, безпекою. Натомість цінності європейського самоврядування – це робочі місця, якісна освіта, соціальний захист, економічна самодостатність. І вони мають прищеплюватися в Україні на місцевому рівні.

Посилення повноважень громад має відбутися насамперед на бюджетному рівні. Гроші громад мають працювати на потреби людей і розвиток територій. Податки мають лишатися громаді, і вона на них буде розвиватися. Місцеві ради повинні реально впливати на розвиток своїх територій. Тоді люди, відчують зміни і усвідомлять власну громадянську відповідальність. І так реформа стане успішною.

Добровільне об'єднання територіальних громад та обрання ними органів самоврядування – значно ефективніший механізм, аніж насаджені зверху державні адміністрації. Об'єднані громади самостійно зможуть визначати розвиток та утримання інфраструктури, забудову та благоустрій територій, визначати діяльність соціальної сфери, охорони здоров'я, середньої, дошкільної та позашкільної освіти, системи правопорядку, тощо.

Принципово важливо, що громади отримають додаткові фінансові ресурси відповідно до змін, внесених у Бюджетний кодекс. Вже на першому етапі реформування це буде 60% податку на доходи фізичних осіб, акцизний податок з реалізації підакцизних товарів, податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, податок на майно, єдиний податок, 25% екологічного податку тощо. А далі практично всі кошти, що заробляє

грумада мають залишатися на місцях.

Встановлені й інші збори та платежі до місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад. Серед них державне мито, паркувальний та туристичний збір, плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та надання адміністративних послуг, адміністративні штрафи та штрафні санкції, 75% коштів відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, субвенції із інших бюджетів, тощо.

В громаді мають залишатися максимальна частина фінансового ресурсу для задоволення потреб краю. Треба облишити у минулому нікому не потрібні перегони коштів за напрямком «регіон-центр-регіон». Адже це – інструмент корупції та зловживань. Об'єднані територіальні громади можуть розраховувати на державну фінансову підтримку. Зокрема, у Державному фонді регіонального розвитку передбачено 3 млрд гривень, на соціально-економічний розвиток регіонів виділено 1,94 млрд, субвенція на підтримку інфраструктурних проектів об'єднаних територіальних громад складає 1 млрд.

Кожна громада, що створюється, не живе одним днем. Це – перспективна ґрунтовна робота. Вона передбачає створення нових виробництв, робочих місць, залучення інвестицій. Цій діяльності сприяють такі структури, як Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад. Вони допомагають громадам розробити програму соціально-економічного розвитку до 2020 року і загалом стати самодостатніми та економічно сильними.

Вже цього року громади можуть отримати субвенцію для модернізації інфраструктури об'єднаної територіальної громади, нове будівництво, реконструкцію, капремонт об'єктів комунальної інфраструктури. Ці кошти можна буде використати для ремонту й будівництва доріг та мостів, закупівлю шкільних автобусів, пожежної і спеціальної рятувальної техніки, будівництва водогонів, систем водовідведення, рекультиваци існуючих сміттєзвалищ тощо. Тобто – на першочергові цілі, на фінансування яких раніше руки у влади не доходили.

Для того, аби ці проекти стали реальністю, необхідне об'єднання громад. Це – ключова умова реформи. Потрібно обрати компетентні ради та призначити кваліфіковані виконкоми, значно оптимальніші, аніж існують нині. Приміром, якщо сім сільрад об'єднуються в одну громаду, то замість семи безправних адміністративних структур буде одна – потужна і з реальними повноваженнями. Більш ефективна система управління, наявність планів розвитку, прозорість рішень зроблять території громад привабливими для інвестицій. А це – економічний розвиток і нові робочі місця. У громадян, особливо молоді, нарешті, з'явиться можливість для реалізації власного потенціалу в місці, де вони народились та вирости.

Під час поїздок Чернігівщиною люди часто запитують мене, як буде формуватися майбутня адміністративна система. Інтереси жителів села у виконавчому органі місцевої ради об'єднаної територіальної громади захищатиме староста. Його обиратимуть у селах і селищах відповідні місцеві ради. Він представлятиме позицію мешканців у виконкомі місцевої ради об'єднаної громади, матиме печатку та видаватиме різного роду довідки.

Не варто очікувати значного скорочення штату органів місцевого

самоврядування. Оптимізація передбачатиме залучення професійних кадрів до нової системи органів місцевого самоврядування. Цей штат працюватиме на людей, у кожного працівника будуть визначені функції і задачі. А це сприятиме підвищенню ефективності управління і вищої якості послуг, що надаються людям.

Впевнений, справжнім фахівцям не потрібно хвилюватися. Їхні уміння будуть застосовані в інтересах громад. Але водночас необхідно передбачити систему постійного професійного навчання та вдосконалення кадрового потенціалу самоврядування.

Новоутворена громада має стати центром якісних змін життя на сільських територіях. Приміром, нині громада не має великого впливу на сферу освіти, медицини, культури, спорту. Але після об'єднання – отримає повноваження і ресурси, аби вирішувати питання матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів середньої, шкільної та дошкільної освіти. За рішенням громади та наявності ресурсів у дитячому садочку може бути побудовано спортзал чи басейн, а в школі – комп'ютерний клас.

Громада сама визначатиметься щодо якості освітніх послуг на своїй території. Зокрема, у яких школах навчатимуться діти, які вчителі викладатимуть, які додаткові заняття будуть забезпечені для учнів. Громада матиме змогу вирішити транспортну потребу для учнів окремих сіл, якщо така виникатиме. Адже шкільні автобуси передаються з районних відділів освіти у комунальну власність ОТГ. Водночас буде збережено і загальнодержавну програму «Шкільний автобус», яка фінансуватиметься з центрального бюджету.

Необхідно враховувати, що реформа місцевого самоврядування почалася не сьогодні і не вчора. І питання фінансування цих процесів насправді – лише один аспект цього процесу. Адже ми рухаємося запланованим ще у 90-х шляхом реформування. 1996 року Конституція України закріпила право громадян на самоврядування. За рік Україна ратифікувала Європейську Хартію місцевого самоврядування. Ці та інші документи є стратегічним планом розвитку, фундаментом, на якому постане нове громадянське суспільство.

Але попри це ідея реформи місцевого самоврядування має чимало опонентів. Вона – як кістка в горлі нинішніх посадовців районної виконавчої вертикалі. Вони звикли служити керівнику, який їх призначив, ігноруючи побажання громад. А часто і просто нехтують інтересами людей. Із запровадженням реформи керівники районів та області не впливатимуть на розподіл коштів об'єднаних громад. Вони є фактично зайвою ланкою, що обмежує права і можливості громад. Реформа усуне цю ланку. Викреслить цих діячів, як клас, і поверне державу обличчям до людей. Громада самостійно обиратиме свого лідера, визначатиме йому вимоги, аби той максимально відповідав її потребам.

Нинішні призначені чиновники це усвідомлюють і через страх втратити владу розповідають страшилки про так званий колапс, що настане після їх звільнення. Людей залякують закриттям медичних закладів у селах. Але це не відповідає дійсності. На рівні громади обов'язково функціонуватиме первинна медицина та швидка допомога. Якщо громада забажає і зможе утримувати, приміром, стоматологічний пункт чи лікарню, так і буде. Ніхто їй цього не

заборонить. А якщо людина потребуватиме лікування в стаціонарі та надання складних медичних послуг, вона отримає їх рівнем вище. Спеціалізована медична допомога – онкоцентри, кардіоцентри тощо базуватимуться на регіональному рівні.

Об'єднані громади матимуть усі механізми, аби якісно забезпечити людей послугами. Ідеться про виплату пенсій та субсидій, забезпечення пільг, контроль санітарного та епізоотичного стану, реєстрацію актів цивільного стану. Просто ці процеси стануть більш соціально спрямованими і дієвими. Приміром, державні субвенції – медичну й освітянську – розподілятиме громада. Кошти Фонду регіонального розвитку можна буде реалізовувати на проекти громади.

Громади отримають технологічну можливість підключитися до Державного земельного кадастру. Вже у квітні до кадастру в громадах буде підключено міграційний реєстр, що дасть можливість громадянам здійснювати реєстрацію прямо в центрі громади.

Загалом, об'єднані територіальні громади отримують весь спектр повноважень, які сьогодні мають міста обласного значення. Таким чином, розподіл повноважень – один із головних принципів децентралізації, відповідно до якого, найбільше повноважень матимуть органи місцевого самоврядування, тобто ті, що є найближчими до людей.

Реформи місцевого самоврядування не варто боятися. Натомість треба усвідомлювати, що це – крок до сильної, успішної України. Унітарної та єдиної, а не федеративної та розхристаної, як її прагнуть спотворити зовнішній агресор – РФ та агенти їх шкідливого впливу в Україні. (http://blogs.lb.ua/valeriy_davydenko/333573_chomu_lyudyam_varto_boyatisya.htm l). – 2016. – 22.04).

Блог на сайті: UBR.ua

Про автора: Ткачук Геннадій

Новий закон про держслужбу як інструмент побудови професійного, політично нейтрального держапарату

Згідно нового закону, буде встановлено нову сітку окладів, призначення відбуватимуться на конкурсній основі.

Необхідність перегляду законодавства, яким регулюються питання, пов'язані з державною службою, в Україні назривала вже давно. Адже згідно рейтингу глобальної конкурентоспроможності, за показником якості державних інституцій у 2014 році Україна посіла 130-е місце із 144 країн світу.

Замість того, щоб бути ефективною ланкою між громадянами та державою, чиновники перетворились на господарів життя і у більшості людей асоціюються з політичними маріонетками, які думають тільки про власне збагачення за рахунок бюджетних коштів. Крім того, участь чиновників у процесах, де мали б діяти тільки політики, призначення на посади згідно з політичними міркуваннями – призвели до руйнування стабільності та професіоналізму державного апарату.

Так далі продовжуватися не могло. Треба було чітко розмежувати політику

та державну службу.

Результатом проведеної у цьому напрямку роботи став новий Закон «Про державну службу», який вступить в дію вже з 1 травня.

Згідно нового закону, буде встановлено нову сітку окладів, призначення відбуватимуться на конкурсній основі. Державним службовцям не можна буде займатися політичною діяльністю, голови ОДА та РДА не матимуть права бути депутатами відповідних рад.

Новий закон «Про державну службу», без сумніву, можна назвати революційним, оскільки він покликаний створити нову систему взаємин політиків і чиновників, сформувати професійний, політично нейтральний і стабільний державний апарат.

Безумовно, даний закон не може за день, тиждень чи навіть місяць зробити державу ефективною, однак принципи, закладені в його основу, є першим кроком до значного покращення якості підготовки та реалізації управлінських рішень, а зсідси – до підвищення рівня суспільної довіри до держави.

Варто чітко усвідомити, що єдиної панацеї від всіх проблем, з якими доводиться зіштовхуватися нашій країні, – немає. Є лише інструменти, за допомогою яких з'являється реальна можливість досягти позитивних змін. І цю можливість треба використати правильно, адже побудувати в Україні справді демократичне суспільство, не зможе ніхто, крім нас самих!
(<http://blog.ubr.ua/pravo/novii-zakon-pro-derjslugbu-iaak-instrument-pobudovi-profesiinogo-politichno-neitralnogo-derjaparatu-13543>). – 2016. – 25.04).

Блог на сайті: Обозреватель

Про автора: Джош Коэн, політолог

Безвизовый режим для Украины – отчасти заслуга активистов

Текст переведен спеціально для сайту «Обозреватель». Оригінал на Atlantic Council

Внимание общественности в Киеве по-прежнему приковано к поразительным откровениям Панамских документов, отставке премьер-министра Арсения Яценюка и формированию нового правительства. Но есть и другой вопрос, заслуживающий внимания. 20 апреля Евросоюз предложил безвизовый режим с Европой для украинцев. Не будет преувеличением сказать, что украинцы ждали этого в течение многих лет. Даже после Евромайдана безвизовые путешествия по ЕС не были гарантированы. Парламент рассматривал не один закон, способный пустить под откос желанный безвизовый режим, но активисты боролись за него и победили.

Активисты Киева только что победили проект закона о конфискации имущества, который мог помешать получению Украиной безвизового режима с Европейским союзом. Проект закона 4057, якобы направленный на добытые нечестным путем активы коррумпированных лиц предыдущего режима Виктора Януковича, мог быть использован против любых граждан Украины. Он противоречил европейским стандартам, нарушал право частной собственности и способствовал бы росту коррупции.

Гражданская группа Реанимационный Пакет Реформ выделила четыре серьезных недостатка в проекте закона:

Во-первых, это позволило бы украинским прокурорам изымать активы без решения суда, нарушая статью 41 Конституции Украины, которая утверждает, что «Конфискация имущества может быть применена исключительно по решению суда в случаях, объеме и порядке, установленных законом». Это также нарушает директиву ЕС 2014/42 о заморозке и конфискации средств осуществления преступлений и доходов, полученных преступным способом.

Во-вторых, это перекладывает бремя доказательства законности активов на владельцев имущества, нарушая правила ЕС, регулирующие заморозку и конфискацию активов.

В-третьих, проект закона не требует, чтобы прокурор уведомлял владельцев активов заранее, до начала процедуры конфискации. Значит, владельцы могут обнаружить, что началась конфискация активов, и при этом не иметь возможности себя защитить.

И наконец, статьи 96-1 и 96-2 Уголовного кодекса Украины уже позволяют конфискацию активов, но власти могут сделать это только после того, как подсудимый признан виновным в совершении преступления, что соответствует стандартам ЕС.

Поскольку Уголовный кодекс уже давал прокурорам возможность конфисковать преступно добытые активы, то активисты предполагали, что продвижение законопроекта 4057 было спровоцировано двумя другими факторами.

Во-первых, по предположению активистов, он был намеренно слишком строгим, чтобы позволить Януковичу и его приспешникам оспорить изъятие активов в Европейском суде по правам человека. Это заставило бы правительство Украины вернуть все нелегально конфискованные по этому закону активы их изначальным владельцам, что позволило бы им в конечном счете легализовать свои прибыли от коррупции.

Активисты также опасались, что влиятельные бизнесмены и политики будут использовать проект закона для приобретения тех активов, которые им бы хотелось захватить.

Активисты объединились и начали агрессивно лоббировать недопущение принятия этого закона в парламенте. В результате, депутат Андрей Кожемякин отправил закон в Брюссель для дальнейшего рассмотрения.

Демократический прогресс Украины был бы, несомненно, легче без многочисленных препятствий, подбрасываемых некоторыми продажными чиновниками страны. К счастью, активисты настроены поддерживать путь реформ. Если украинцы, наконец, получат безвизовый режим, они будут в большом долгу перед бдительными гражданскими активистами (<http://obozrevatel.com/blogs/67180-esli-ukraina-nakonets-poluchit-bezvizoviy-rezhim-to-eto-budet-zaslujogj-aktivistov-tozhe.htm>). – 2016. – 22.04).

Блог на сайті: Україна коммунальная
Про автора: Лариса Макієнко

Порція популізму от НКРЭКУ

Останні події, що відбуваються в Україні, тільки підтверджують слова відомого правозахисника, дисидента та психіатра Семена Глушмана про те, що причиною кінця України буде не Путін.

Останні події, що відбуваються в Україні, тільки підтверджують слова відомого правозахисника, дисидента та психіатра Семена Глузмана про те, що причиною кінця України буде не Путін. Україну знищать тотально корумпована система державного управління та тотальний популізм та безвідповідальність наших політиків.

Взяти хоча б питання перевірки лічильників води. Останні чотири місяці це на перший погляд суто технічне питання викликало небувалу хвилю істерії, яку розігнали в соціальних мережах, а згодом підхопили і центральні телевізійні канали, стосовно питання так званої «безкоштовної» перевірки лічильників води.

І хоча в ст. 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» чітко записано, що періодична перевірка засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті для побутових потреб електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, проводиться за рахунок тарифів на електро-, тепло-, газо- і водопостачання, наш український споживач стараннями ляшків, капліних та тимошенків, – такого собі колективу політичних популістів від Бога, – продовжує чекати на те, що комерційна послуга перевірки лічильника буде надаватися «безкоштовно».

Коли політики змагаються у популізмі з метою отримання чергових балів у свою рейтингову скарбничку – це зрозуміло і навіть природно, ну любить наш народ таких персонажів, які відновлюють справедливість з вилами та сокирами. Але коли таким популізмом та профанацією починає займатися центральний орган державної влади, покликаний неупереджено регулювати відносини між ліцензіатами – суб'єктами господарювання, що надають комунальні послуги, та споживачами – це може трактуватися тільки як злочин.

Мова йде про лист Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) «Про надання роз'яснень щодо перевірки квартирних засобів обліку води» від 08.04.2016 року № 1605/19/9-16, підписаний членом комісії Русланом Машляківським.

Надаючи відповіді споживачу на питання за чий же рахунок має все ж таки здійснюватись перевірка лічильників холодної води, пан Машляківський, до речі один з не багатьох членів НКРЕКП, що здатний в принципі прагматично та об'єктивно оцінювати стан речей, визнає, що дійсно заяви та розрахункові матеріали водопостачального підприємства для встановлення останньому тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових мереж) з урахуванням витрат на перевірку квартирних засобів обліку холодної води знаходяться на

розгляді НКРЕКП, тим самими підтверджуючи що норми ст. 17 Закону № 1314-VII, який набрав чинності з 01.01.2016 року, чітко визначають джерело, за рахунок якого суб'єкти господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання, мають здійснювати повірку обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки. Таким єдиним джерелом є тарифи на електро-, тепло-, газо- і водопостачання, іншого джерела у комунального підприємства просто не має і не може бути. І тут, в останньому абзаці роз'яснення, пан Машляківський дозволяє собі зауважити, що відсутність встановлених тарифів на зазначені послуги не є підставою для невиконання підприємством вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» в частині зокрема, здійснення періодичної повірки, обслуговування та ремонту засобів вимірювальної техніки споживачів – фізичних осіб за рахунок підприємства.

НА ДУМКУ ПАНА МАШЛЯКІВСЬКОГО ВІДСУТНІСТЬ ВСТАНОВЛЕНИХ ТАРИФІВ НЕ Є ПІДСТАВОЮ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВІРКИ ЛІЧИЛЬНИКІВ ЗА РАХУНОК ПІДПРИЄМСТВА. Тобто, якщо слідувати думці пана Машляківського, водопостачальне підприємство щоб виконати вимоги Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» зобов'язане за відсутності витрат на здійснення періодичної повірки, обслуговування та ремонту засобів вимірювальної техніки споживачів – фізичних осіб в структурі чинного тарифу десь з неба або зі стелі, а точніше із зарплати працівників взяти кошти і робити повірку лічильників води за власний рахунок. Тоді виникає зустрічне питання до НКРЕКП та пана Машляківського – а НКРЕКП нічого нікому не зобов'язане? Як що до того, що ще 6 листопада 2015 року на офіційному сайті НКРЕКП був опублікований доопрацьований Проект постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) суб'єктам господарювання, які є виконавцями цих послуг», якою з 1 січня 2016 року планувалося встановити тарифи на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для 36 суб'єктів господарювання – водопостачальних підприємств. Чогось тоді тарифи не встановили, бо не було затверджено Процедури встановлення. Але якщо Ви такі послідовні, то відсутність Процедури зовсім не позбавляла Вас обов'язку встановити такі тарифи. А як же бути із Вашим же роз'ясненнями від 16.11.2012 та 22.04.2013 року, згідно яких тоді ще НКРЕКП категорично заборонило займатися завідомо збитковими видами діяльності, в тому числі здійснювати за власний рахунок періодичну метрологічну повірку квартирних засобів обліку води, які є власністю фізичних осіб?

Де Ви справжні, панове з НКРЕКП, коли в угоду політичній кон'юктурі зазначаєте, що відсутність встановлених тарифів на зазначені послуги не є підставою для невиконання підприємством вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», створюючи тим самим умови для отримання підприємством додаткових збитків, чи коли казали, що забороняєте повірять лічильники за рахунок підприємства, бо це веде до додаткових збитків?

Насамкінець нагадаю Вам, що згідно ст. 219 Кримінального Кодексу

України доведення до банкрутства, тобто умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб вчинення громадянином – засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору, – карається штрафом від двох тисяч до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років... (<http://blog.jkg-portal.com.ua/ru/blog/one/porcja-populzmu-ud-nkrekp>). – 2016. – 19.04).